

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben na: noz ártva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására, vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, május 15.

Pozsony ünnepe.

Királykoronázó és Pozsony városa nagy ünnepet ül ma. Nemzetünk dicső- emlékü uralkodónőjének: *Mária Terézia*-nak emléksobrát leplezik le és a ferenczesek történelmi nevezetességű ujonnan renovált templomát szentelik fel ott. Ez ünnepségekre meghívták »a legelső magyar embert«: a mi jó királyunkat is.

Apostoli királyunk aggkora daczára a közeli napok borzasztó családi drámájától még mindig sajgó szívvel (az alenconi hercegnő halála) engedett a kérésnek, Pozsonyba jött, hogy részt vegyen nemzetünk örömeiben; mert a kiegyezés óta egygyé forrott az ő szíve e nemzet szívével, s azóta együtt akar örülni velünk magyarokkal örömeinkben, együtt akar sirni bánatunkban.

Azok az események, amelyek Pozsonyban ma lejátszódnak, még inkább növelni fogják ő Felségének a magyar nemzet irányában eddig tanusított eme rokonszenvét!

Nem, a program szerinti hosszas tisztelgéseket értjük, amelyeknek, ismerve az ilyen üdvözlőbeszédnek és az azokra adni szokott válaszoknak geneziséjét, nem tulajdonitunk kelleténél nagyobb jelentőséget.

Nem ettől a körülménytől várjuk az uralkodó nemzetünk iránti sympathiájának növekedését, *hanem azoktól a tör-*

ténelmi reminiscenciáktól, amelyeket a pozsonyi ünnepségek ma emlékeztünkbe idéznek. Az a néma ércz, amelyet lelepleznek és azok a történelmi élőképek, amelyeket a városi színházban bemutatnak, beszélni fognak és a szavak, amelyeket mondanak, megfogják hatni a mi jó királyunknak is a szívet. *A stílfriedi és dürnkrúti csatáknak bemutatása eszébe fogja juttatni a felséges uralkodónak, hogy a magyar nemzet ereje, serege alapította meg uralkodóházának hatalmát, az a Mária Terézia szobor pedig, hogy mi védtük meg monarchiáját a biztos feldaraboltatástól.*

*

»Historia est testis temporum« — a történelem az idők tanuja, mondja Cicero. Beszéljen hát ő helyettünk!

*

Midőn V. István kimúlt és a magyar korona a tiz éves IV. Lászlóra szállott, a hazánkkal szomszédos német birodalom nagy válság előtt állott. A hatalmas Hohenstaufok dynastiájának utolsó császára: IV. Konréd halála után a német császári trón közel két évtizeden át üresedésben volt. Ezt az alkalmat a cseh Ottokár arra használta fel, hogy a zavarosban halászson. Előbb emancipálta országát a német császár hűbér uralma alól, azután ármánnyal urává tette magát több német tartománynak és már-már azzal a merész gondolattal foglalkozott, hogy a

német császárság romjain egy önálló nagy szláv birodalmat alapít.

Ily nagy fejtelenség és önkény köze. pett a német fejedelmek a »csekély hatalmu, de nagy szellemű« *Habsburg* Rudolfot választották királylyá. Ez nyomban felszólította Ottokárt, hogy a jogtalanul elfoglalt birtokokról mondjon le és mint Cseh- és Morvaország fejedelme is tegye le a hűbéri esküt. A gögös, cseh király erről hallani sem akart. Erre a dolog kenyértörésre került.

Mind Rudolf, mind Ottokár belátta, hogy azé lesz a győzelem, amelyikük mellett a magyarok állást foglalnak. Mindent megtettek tehát, hogy a magyar nemzetet maguknak megnyerjék. A magyarok azonban megemlékezvén a cseh fejedelemtől szenvedett méltatlanságokra, Habsburg Rudolfal léptek véd- és daczsövetségre. Erre Ottokár megijedt és elfogadta az új német császár előbbi ajánlatát.

De a béke rövid ideig tartott. Az ambíciózus cseh fejedelmet bántották a békekötés megalázó feltételei, s azért újból felkelt.

Ekkor Rudolf felhívására a magyarok 56,000 főnyi sereget küldtek szövetségük segélyére, mert Rudolfnak a hada csak 10,000-re rugott. A két sereg egyesült és Dürnkruut és stíelfried táján megütközött Ottokár hadával. A győzelem Rudolfé lett, a cseh fejedelem maga 12.000 harcosával a csatatéren maradt.

E diadal az osztrák-monarchia születés napja!

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Tuczat emberek.

Ira: Prigl Olga.

Sokszor hallani ezt a kifejezést. Általán véve olyan emberre használják, a kinek a gondviselés se testi se szellemi kiváltságot nem adott. Legalább az asszonyok izlése szerint nem. A tuczat ember se szép, — se szellemes. Nem lehet azonban olyan csunya sem, hogy mint mondják az ördögnél csak egy fokkal különb, mert ez menten érdekesé tehetné. Józan, köznapi embert soroznak a fentiszelt elnevezés alá, a ki nem lump, nem kártyás s egyáltalán nem bonvivánt. A ki délbe tizenkét órakor pontosan kéri az ebédet, a ki lámpagyújtáskor sohse felejt elmondani a »jó estét« s a kiből végre papucshóst formál a sors keze, vagy mondhatnám: inkább az asszonyi turpisság.

Ilyen embernek tartották Gáspár Bényt, s a szerencsétlen ép Bokros Ilkába botlott belé, Bokros Ilkába, a kiről az egész világ mesélte, hogyha egy milliója volna az urának, azt el tudná költeni egy esztendő alatt. Persze, mert úgy nevelték. Az apja, anyja, meg a temérdek sok előkelő rokonai kényeztetették el, verték a fejébe azt a sok bolond gondolatot, kívánságot. Mert hisz a leányok lelke alapjáan véve egyszerű, s az is maradna, ha már abólesőjükben nem ébresztgetnék bennük a hiúságot. Ha a figyelő aranyos bébenek nem mondanák el ezerszer is, hogy milyen szép, s ha nem engednék meg neki, hogy mikor az ócskábbik

csipkés bőbita nem tetszik, addig sirjon, míg az ujdonatujat nem nyomják a kezébe.

— Hja! — már is izlése van a kicsikének, mondják a mamák boldogan. S a kicsikének mentől inkább nő, annál inkább finomodik az izlése, s aztán bizony még nagylány korában is elsirdogál félnapokig egy-egy drága divatos kalapért, — mint apró korában a bőbita miatt.

Ruhateszi az embert, mondják. Még a mese is úgy szól az egyszerű királyról, a kit, mikor egyszer ellopták a fényes öltözetét tulajdonnépe se ismert meg a kuldus daróczban. Hanem ez csak mese. Bokross Ilka tényleg bájosabb volt egyszer a szobalánya kék karton-ruhájában, mint a Bécsből jött csipkés otthonkába. Legalább Gáspár Dánielnek akkor tetszett meg annyira, hogy ki nem tudta verni a fejéből többé, daczára a leány sok hóbortjának. Pedig Bokross Ilka abban a kék kartonban megakarta tréfálni Bényt. Ki nem állhatta. S mikor az egyszer, mint a szomszédos pusztá új birtokosa látogatását tette náluk, — a szobaleánynak adta ki magát, azzal a kijelentéssel, hogy a nagyságos kisasszony nincs odahaza.

— Sohse szégyelje ő nagysága, — mondta Gáspár Bény — ő előtte a háziruháját. Neki ideáljai a házias nevelésű lányok.

Ilka elvörösödött, érezte, hogy lefőzték. Neveletlen, — gondolta magában. Aztán kénytelen kellett lenni bevezette Gáspár Bényt a szalonba. Ott zavarában, a nagyságos mama nagy csodálkozására azt kezdte mesélni, hogy aznap hány csirkét vitt el a görény, s hogy a kertben a kalarábét mind megessi a hangya.

Gáspár Bény azzal az erős meggyőző-

déssel tért haza, hogy határozottan rossz nyelvek az emberek. Milyen pazarló, divatbáb hirté költik egynemely leánynak, holott az a megtestesült háziasság. Persze csak nem kérkedhetik vele egyre a világ előtt! S a morózus Gáspár Bénynek aznap szüntelen olyan furcsa gondolatok kergetőztek a fejében. Azok a gondolatok megbizsergették ereiben a vért s egy kis mosolygást rajzoltak oda a hatalmas, kacskaringós bajusza alá. S mikor körülkocsikázta a földjeit, réjtjét, — úgy tetszék neki, hogy az utszéli pipacsok, buzavirágok is nevetnek rá, a nyöszörgő gémes kút valami édes melódiát dudol, s mintha lenn a kalarábé palánták között egy kékruhás karesu alak motzkálna . . .

Gáspár Bény először érzett ilyesfélét életében. Nem látott leányt ezelőtt soha? — Meglehet, de nem vette észre. Nem is ért rá arra, hogy jól az arcába nézzen valamelyiknek. De meg úgy sem volt kíváncsi rájuk, őt nem érdekelt senki. S most? — Lehet, hogy nincs egyéb dolga. Az a távoli rokona, a kiről véletlen rámaradt a birtok, otthagya az ispánját, a kertészt, ott a sok bérest, cselédet. Gáspár Bénynek csak a parancsolást kellett megtanulni. Ahhoz ugyan kevesett értett, de ha mondott valamit, bizony megtették neki. A cseléd is szívesebben dolgozik, ha megembe-relik

Gáspár Bény rendbehozatta a nagy nemesi házat kiépítette jobbról, balról, parkiroztatta az elejét. Az öreg Bokrosnak ugyancsak megtetszett minden, — hogy a látogatást visszaadta. Nem is mulasztotta elmondani Ilkának:

Mert ez mentette meg Rudolfot és a németbirodalmat, mely egy hatalmas szláv birodalom által komolyan fenyegetve volt. Ez tette lehetővé, hogy Habsburg Rudolf megalapítsa mai napig virágzó és Magyarországon is három század óta uralkodó dinastiájának hatalmát.

És mindez eredményt a magyaroknak köszönheti! Ezt maga is elismerte Kun Lászlóhoz írt levelében, a melyben hálálkodva mondja . . . « Istent dicsérve, mire csak képesek vagyunk, a lehető legnagyobb hálát mondjuk és fenhangon megigérjük, hogy . . . a ti ügyeiteket mindig és mindenben saját ügyeinknek fogjuk tekinteni. » (Fraknoi V. M. Nemzet Tört.)

*

De nemcsak az uralkodó dynastiának vetettük meg az alapját, hanem *az osztrák monarchiát is mi mentettük meg a biztos feldarabolástól.*

A történet Kliója legalább ezt mondja.

Alig hunyta le ugyanis szemét III. Károly, fiatalja nem lévén, már is a fél Európa felkelt leánya Mária Terézia ellen, Károly bajor választófejedelem elfoglalta Felső-Ausztriát és Csehországot, II. Frigyes porosz király pedig Sziléziát szállotta meg; úgy, hogy minden jel arra mutatott, hogy az osztrák monarchiának a napjai immár megvannak számlálva.

Ennyi veszély közepett a nemeslelkű királynőnek egy mentő gondolata támadt. Összehívta az 1741-iki pozsonyi országgyűlést és ott a magyarok vitézségére és hagyományos hűségére hivatkozva tőlük kért segílyt a maga és védtelen uralkodóháza számára.

A bizalom e megnyilatkozása valóssággal extázisba hozta a magyar karokat és rendeket. Oly jelenet következett erre a melynek elgondolására ma is összeszorul minden szív. A jelenlevők mintegy varázsütésre felemelkedtek helyeikről és felmagasztosult lelkesedéssel kiál-

ták: »Életünket és vérünket felséges aszszonyunkért és hazánkért.«

És a nemzet be is váltotta szavát hűségesen. Nagyja és kicsinye egyaránt szállott alá ifju fejedelemszonya védelmére; rövid idő alatt 100,000-nyi magyar had és harmadfél millió forint állott az udvar rendelkezésére; és a *Habsburgok trónja birtokukkal együtt meg volt mentve.*

Maga Mária Terézia hálásan elismerte ezt a pozsonyi országgyűléshez írt levelében: . . . »ügyünk diadalát Isten után az ősi magyar vitézségnek tulajdonítjuk . . . méltó, hogy a magyar név örök dicsőségére ezt az évkönyvek késő maradványokra is áthagyományozzák.«

*

Át is hagyományozták. A koronás királya iránti hűség azóta is hagyományos erénye nemzetünknek. S ezt az ősi magyarságtól öröklött ragaszkodást csak rövid időre tudta közben-közben egy kissé megzavarni félreértés és keserűség, mert a magyar nemzet véralkatánál fogva mélyebb s maradandóbb benyomásokra képtelen lé-vén, hamar feled.

Az öreg Európának ma sincs nemzete, a mely annyira szeretné uralkodóját, mint a miénk. És ha a köztársasági eszméknek van jövőjük, amit mi kétségbe vonunk, úgy azok legkevésbé kecsesítőek nálunk. Csak tekintsünk szét magunk körül! s mit látunk? A minden oroszok czárja alig mer kilépni palotájából, fél, hogy nagy apjainak a sorsára jut, őt is a levegőbe röpitik elnyomott alattvalói. A francia köztársasági elnöknek a szívébe tört márt egy Caserio. Az olasz király csak a minap menekedett meg egy élete ellen intézett merénylettől s azóta emelkedett batárban jár, mert országában minden narancsbokor lövében terem egy-egy anarchista; addig a mi jó apostoli királyunk fedezet nélkül járhat kelhet hű alattvalói között s ko-

pogtasson bár be a Kárpátoktól az Adriáig a legutolsó sárviskóba minden magyar alattvaló ajakáról csak ezt fogja hallani: »Életünket és vérünket! készek vagyunk oda adnia mi legjobb, legalkotmányosabb királyunkért I. Ferencz Józsefért!«

És ez a pozsonyi ünnepnek legörvendetesebb momentuma! . . .

Kötelességtudó képviselők.

A képviselőház VII. bíráló bizottsága ülésre volt ma egybehíva, hogy a mező-kövesdi választókerületben történt vizsgálatról benyújtott jelentés előadóját megválaszolja és a jelentés alapján a szóban forgó választási ügy folytatólagos tárgyalására időpontot tűzzön ki. A bizottság tagjai közül azonban csak négyen *Barcsay* Kálmán elnök, *Juszt* Gyula, *Szerb* György és *Tomcsányi* László jelentek meg, minthogy pedig a házszabályok bíráló bizottsága érvény és határozatára öt tag jelenlétét kívánják meg, *az ülés nem volt megtartható.*

Görög-török háború.

Volt egy idő, amikor szerfelett biztunk a török birodalom katonai erejében, tüntetés tüntetésre rendeztünk a török mellett, Abdul Kerimnek kardot küldöttünk. A plevnai hőst, Ozmán-pasát transparentekkel üdvözlöttük és amikor mindezt követte a plevnai gyásznapi lehangoltan mondtuk: Most már meghalni idő lesz!

Kit érdekel jobban mindez, mint minket magyarokat!

Aggódva nézünk a Balkán félsziget felé pedig onnan veszély nem támadhat reánk sokkal inkább jöhet észak felől, amelyről egykor Batukán mongol hordái özönlöttek el szeretett hazánkat.

Rokonszenvünk a török iránt kiválóan nagy, hiszen a török volt az, aki 1849-ben menekülő jobbainknak menhelyet adott.

Ámde a rokonszenv és hála nem követel-

— Bizony jól járnál, ha Gáspárt meg tudnád hódítani. Derék ember, s micsoda remek birtoka van.

Ilka nevetett.

— Csak ne volna olyan tuczat, — mondta. Akár csak a kocsisunkat ajánlanád.

— De kérlek szépen. . .

— Igen, — folytatta Ilka szinte neki hűlve — Gáspár Béni kiállhatatlan ember, utálatos. Szégyenleném a világ előtt. Még csak egy párbajt sem vívott életében, s nem tud egyébről beszélni, mint a karalábékról. Olyan igazán jó ember, — fejezte be gunyosan, no meg te úgy véled, jó parthie . . . Hát a főispán, — jegyezte meg később — meg a kis Csetneki báró. Még meg se mutattam a bokrétát . . .

— A főispán épen úgy el van adósodva mint én, s ha Csetneki volnék, nem hívatnám magamat bárónak, — mondta komoran az öreg.

— Rosz kedved van ma apa, — higygyesztett Ilka, s kiment a szobából.

Egyrészt igaza is volt a leánynak. Bokross aznap rendezte váltót s meg se gondolta, milyen teher van a nyakán. S jövedelme alig. A termés két éven át nem ütött be, a hivatalában nyugdíjazták, míg a kiadása rengeteg. Házat kell venniük, hogy leányukat férjhez adhassák. S ugyan akadt-e még egvetlenegy a sok léhűtő között, a ki komoly kérő számba ment volna? Bizony. Pedig Ilka határozottan szép s a világ azt hiszi, hogy vagyonos is.

Az évek mulnak, az adóság nő, még az egészsége is gyöngül. Mulesz ha meghal, s Ilka otthon marad?

Mikor az öreg emberek a haláiról kezdenek gondolkodni, az rendesen előérzet. Valami úgy megsugja nekik, vagy a véletlenjátéka, hogy az öreg Bokross csakugyan még az őszszel kivitték a szomorú körisek alá. A hittelezők megrohanták az özvegyet, véletlen szerencse, hogy a Gáspár ispánja készpénzen s még ugyan magas árban megvette az egész birtokot s így legalább attól mentve voltak, hogy házuk előtt a dob megperdüljön. Bokrossék bérházba költöztek. Valami apróbb lakást béreltek ki a városban. A jó ismerősök egy darabig csak eljártak hozzájuk sopánkodni, hanem aztán csak elmaradoztak lassanként valamennyien. Az udvarlók pláne szétrebbentek, mint szélben a polyva. Még a »tuczat ember« se mutatta magát jó darabig. Valami boldog gépen törte a fejét mostanában, úgy beszélgették. Egész éjeken át kopácsol, tesz vesz a ház döng belé. A pénzt beleöli mind abba az ördögös találmányba. Az emberek kíváncsian találgatták, vajjon mit akarhat vele? Az egész város beszélt Gáspár Béniéről, hát még mikor csak hirtelen eljegyezte Bokross Ilkát. Úgy, mert a leány mégis csak hozzá ment a kiállhatatlan tuczat-emberhez. Persze, mert nem maradt neki se főispán, se báró. Hanem az esküvő napján történt valami, ép hazautazóban. Gyönyörű holdvilágos volt az éjszaka, az ezernyi csillag ábrándosan nézett le a magasból. Ép az allén fordult be a hintó, mikor nagy pukkanás hallatszék a kastély felől. Az ablakok esőrömpölve hullottak le s aztán egyszerre négy felől csapott ki a láng. A cselészség összefutott a béres házakból. Oda a gép! — felrobbant.

Gáspár Béni közömbösen nézett bele a sárgavörös lángnyelvekbe, a felesége, a szép Bokross Ilka dermedten állott mellette.

Az ura megfogta a kezét, azt a puhabársonyos kezét, a mig mondta:

— Tudod-e lelkem, hogy most már szegények vagyunk?

Az asszony keze egy kicsit megremegett.

— Tudsz-e azért szeretni? — folytatta tovább a férfi suttogva.

Az asszony odasimult hozzá. . .

Az ujjár az ispán lakba költözött s a földet bérbe adták. A tűzbe begett minden. A sok érték, jószág ára mit Gáspár Béni pénzzé tett jórészt ama titokzatos ördögös gépezet miatt, melybe, beleverte mindenét, persze a nagysiker reményében. Csaknem koldus lett a szegény. Vagy ki tudja? Már csak megsugom az igazat.

Komédia volt az egész dolog. Amint Gáspár Béni olyan titkon dolgozott hetek óta, nem volt egyéb, mint hogy összes értékeit, a birtok pénzzé tett részét, az eladott jószágok árát az ispánjával mind lehordta a nagy tágas, száraz pinczékbe. Valami csodatalálmány-nak híre sem volt s a szobában sem maradt egyéb, mint kis lim, lom meg egy lőporos ládika, melybe jól kiszámított időben dobatta bele a kanócot.

Egy évig játszotta aztán a szegényt s csak azért, hogy a feleségét kék karton ruhában lássa motozkálni a kalarábé palánták között.

. . . S vajjon az ilyenre mondhatja a világ, hogy tuczat ember?

heti azt, hogy éppen az ő sorsára kössük magunkat s az idő vele együtt vonszoltjon a szomorú végzet felé.

A mohamedánizmus Ázsiában nagy erő, de polgáriassult Európában nagyon hosszú időre nem alkothat nagy birodalmat.

Aki a történelmet ismeri, tudja, hogy a mórok spanyolországi birodalmának keletkezése és fennállása idejében a görög császárság elég erős volt Konstantinápolyból megbirkózni velük és csakis, amikor a mórok uralmának vége lett a spanyol félszigeten, jutott Konstantinápoly a mozlimok kezére.

Amiből az következtethető, hogy a mohamedánizmus egyszerre két irányban nem küzdhet Európában nagyhatalmi állásáért.

Ami Ázsiában történik, az a sok és hosszú vérontó harc, figyelmünket nagyban megérdemli, de egyebet nem. Mi nem megyünk Kis-Ázsiába Nikomédia, vagy más város ostromlására. S habár a történelem tényezőiben ismétlődik is, újabb keresztes háborúk nem lesznek egyhamar.

A török 1877-óta nem sokat tanult.

Állama ma is úgy van mint Szulejman idejében a harczintézők kizárólag mohamedánok, a keresztény elem az elnyomott rész, mely az állami életbe nincsen bevonva, s ha nem tűrheti az elnyomatást, egyszer-egyszer kitör, amint mondani szokták: bandát alakít és vereszik, mint egykor Kara Györgye, a szerb hős és Obrenovics Milos, a jelenlegi szerb király öse, vagy miként a görögök tették egykor amikor a rablókból hősök alakultak és a szabadságharcot megvitták.

A mohamedán polgáriassult államot alkotni csak ott képes, ahol az izlam a nép minden rétegét átjárja.

Ez az oka annak, hogy amióta a török erő a Balkán félszigeten meggyöngült, Törökország valóságos tüzfészék lett és az marad mindaddig, míg Konstantinápolyban a félhold uralkodik.

Rokonszenyünk lángja bármily magasra csapkodjék is, a török baján segíteni képesek nem leszünk soha; ha pedig éppen ő akarna segíteni a saját baján, a keresztény elem vergődnie tulsulyra nagyon hamar, ami egyértelmű volna a mohamedánizmus elenyésztésével.

A Balkán félszigeten a keresztény elem legnagyobb kontingensét a görög szolgáltatja. Ez a munkás, iparos, kereskedő nép, melyet az állami alakulások idejében számba kell venni.

De nemcsak a Balkánfélszigeten, hanem az Európa és Ázsia között elterülő szigeteken sőt Kis-Ázsiában is számos a görög, melyet az egy nyelv és egy vallás fűz együvé.

A folyamatban levő görög-török háború arról tett bizonyosságot, hogy a görög képes megállani a harcban a fejlett és tulnyomó török katonai erő ellenében és harczosainak számaránya a két harczoló fél országának népessége között levő aránytalanság mellett is, nagyon is nagy a népesség arányához képest.

Ez az erőkiejtés arra mutat, hogy a görög nép harczias, képzett hadserege a legközelebbi európai conflictus alkalmával nagyon is számba veendő és figyelembe véve azt, hogy Konstantinápoly körül a görög elem a tulnyomó, a Dardanellák kulcsa aligha bizható másra, mint a görög népre, amelynek ereje, kedve és történelmi hivatása is feljogosítja a világtörténet ilyen átalakítására.

Hogy ezen alakulás így van és így lesz mutatja az is, hogy a más alkalommal fegyver-

rántásra minden pillanatban kész montenegrói, szerb, bolgár, albán, meg sem mozdul, sőt a macedóniai, epirusi, máskor olyan viharosan elötörő bandák, most pihennek, közöttük már nem a szabadság vágya az uralkodó érzés, hanem a hatalomé, mindenik arra számít, hogy a görög elem meggyöngülésével majdan ő lesz az örökös.

A költői lelkű Nikita, a nagytróró Kóburg, a mogorva albán, az idealista Sándor király abban reménykednek, hogy a hatalom mégis az övék leend.

Van pedig egy központ, mely felé a nemzetek vonzódnak s az újabb korban a nyelv egység, előbb a vallás, azt megelőzőleg a művelődés egysége volt.

A nyelvegység 8.100.000 görögöt vonz közös nemzeti érzületbe, amely számarány így oszlik meg:

a) Görögországban van görög	2.200.000
b) Kisázsiaiban van görög	2.000.000
c) Krétán, Ciprusban és a török szigeteken	400.000
d) Európai Törökországban	3.500.000
Összesen: 8.100.000	

és ezen elem jobbára mind egy főcsoport, Konstantinápoly és környéke felé vonzódik, amely vonzódásuk a török birodalom elerjedtségében ellentállni képes nem lesz.

A görög hadsereget ma leverheti a török, a görög király trónját felfordíthatja a nép, de a görögök együvé tartozóságának érzetét nem győzheti le semmiféle hatalom.

Ezzel számolnia kell az európai nagyhatalmak diplomatáinak, mint számoltak volt egykor Olaszországban Sardiniaival, amikor az angol és francia helyet adott neki a krimiai félszigeten szemben Oroszországgal és reá bizta Olaszország egységének megállapítását.

Nagy Sándorok a gyorstüzelő fegyverrel szemben Macedóniában, de még Görögországban sem születnek mostanában, hanem e helyett születik a nagyhatalmak egymás iránti féltékenysége, mely előbb-utóbb nevezetes szerepet ad a most megalázott görögnek a Balkánfélszigeten és talán Kisázsiaiban is.

Dus László.

Sarkad elszakadása Biharmegyétől.

Saját tudósítónktól.

Megirtuk a napokban, hogy Sarkad községnek egy deputációja, mely Tóth Mihály bíróból, Bor Áron és Kesztűs Lajos tagokból állott, járt benn Nagyváradon dr. Beöthy László főispánnál azon czélból, hogy bejelentsek a megyének, miszerint Sarkad el akar szakadni Biharmegyétől és Békésmegyéhez kíván csatlakozni.

Tegnap e tárgyban — mint tudósítónk írja — hosszú kérvényt nyújtott be Sarkad községe Biharmegyéhez, melyben bőven indokolja, hogy mi indította arra a lakosokat, hogy Biharmegyétől elszakadni igyekezzenek. — A kérvény szerint a község 5872 frt utadót fizet a megyei közuti pénztárba s a községi közmunkák 40%-át a törvényhatósági átkelési utak szakaszának fenntartására fordítja s mégis a megye legutóbbi közgyűlésén kihagyta a sarkadi utat az uthálózatból s annak fenntartását a községre bizta, mely e terhet nem bírja meg. Minthogy pedig a jó ut legvitálisabb érdeke a legnagyobbbrészt földmívelés és állattenyésztésből élő lakosságnak, iparkodni kell már csak létfenntartási ösztönből is, hogy az utak teljesen használható állapotba jöjjenek.

Biharmegye közuti pénztára pedig annyira

meg van terhelve, hogy nem képes annyi pénzt fordítani utjaira, mint a mennyi kellene s ez okozza aztán azt, hogy egyes községek megunva a sok hiábavaló kérést, ilyen lépésre határozzák el magukat, jól tudván, hogy Békésmegyének országutai kitűnő karban vannak tartva, melyek télen-nyáron egyformán használhatók, míg a mi megyénkben ősszel és tavasszal az utak valóságos sártengerek.

Sarkad elszakadása által Biharmegye sokat veszítene, mivel a község lakosai nagyobbbrészt jómódu emberek s így tekintélyes adót fizetnek.

A község lakosainak száma 7594, tehát a legnépesebbek közé tartozik.

Hisszük azonban, hogy dr. Beöthy László főispán, Szunyogh Péter alispán és Papp János főjegyző, kik annyira szívükön viselik a megye érdekeit, most is megfogják találni a helyes módot és eszközöket, s a község tervezett elszakadását nem csak nem fogják megengedni, hanem megfogják győzni a sarkadiakat arról is, hogy panaszuk tuzzott.

A sarkadiak ezen kérelme különben már régebb keletű. Néhány évvel ezelőtt szinte indítottak hasonló mozgalmat, de akkor sikerült őket tervükről lebeszélni. Mostani elhatározásuk azonban nagyon komoly.

A biharmegyei kongrua-bizottság ülése.

— Saját tudósítónktól. —

A biharmegyei latin és görög szertartású katolikus lelkészek jövedelmének összeírását felülvizsgáló megyei kongrua-bizottság tegnap délelőtt 9 órakor ülést tartott a vármegyeháza kis termében.

Az ülésen tekintve, hogy csak g. kath. lelkészek jövedelmei kerültek tárgyalás alá, a világi tagokon kívül csupán a g. kath. vallású egyházi bizottsági tagok vettek részt.

Jelenvoltak: Szunyogh Péter alispán elnöke alatt Papp Miklós pénzügyigazgató, Király Viktor t. főügyész, Dr. Miskolecz Ferenc központi szolgabíró, Mága János ez. kanonok, Mihucz Péter alesperes, Ditz Mihály g. kath. ruthén lelkész bizottsági tagok, továbbá Gentz János hájói, Papdán Gábor szent-andrási, Fizitye Antal kardói, Bozintán Sándor nagy-ürödi, Platin Vazul betfiai g. kath. lelkészek mint érdekeltek és Balogh Elemér megyei aljegyző mint előadó.

Botta Sámuel gyiresi lelkész akadályozva volt megjelenésében.

Jövedelem-megállapítások.

Az ülés egyetlen teendőit a hájói, szent-andrási, kardói, nagy-ürödi, betfiai és gyiresi g. kath. lelkészségek évi jövedelmének megállapítása képezte.

A bizottság a beterjesztett okmányokat, canonica visitatiókat szorgos vizsgálat és beható eszmeceze alá vette. Egyenkint felülvizsgálták a lelkészi javadalmakról készített kimutatásokat s a megállapított összegeket azonnal bevezették a készitendő kimutatások megfelelő rovataiba még az ülés folyama alatt.

A bizottság az alanti 6 lelkészi állomás évi jövedelmeit a következő összegekben vette fel:

Hájói g. kath. lelkészség	532 frt 84 kr.
Szent-Andrási g. kath.	437 frt 26 kr.
Kardói g. kath. » »	580 frt 84 kr.
Nagy-Ürödi g. kath.	649 frt 49 kr.
Betfiai g. kath. » »	386 frt 52 kr.
Gyiresi g. kath. » »	1044 frt 24 ¹ / ₂ kr.

Mint ez összegekből kitűnik a fenti 6 g. kath. papi állomásnak jövedelmi nem valami irigylendő. Csupán a gyiresi lelkész jövedelme nevezhető türethetőnek, míg pl. a betfiai a megállapítás alig elegendő.

A szent-andrási lelkészség jövedelmének megállapításánál érdekes volt, hogy a beterjesztett okiratok közt akadt olyan is, melyből az tűnt ki, hogy a nevezett plébánia ezeket jövedelmez. Bővebb vizsgálat után azonban ki-

tűnik, hogy az okirat még a század elejéről való, midőn csakugyan ezekre rugá bevétele voltak a szentandrási g. kath. papnók. E jövedelmek azonban már hosszú évtizedek óta megszűntek.

A bizottság megállapítása ellen 30 nap alatt felelkezés adható be.

Az ülés miután még megbizta az elnököt a további teendővel, 12 órakor véget ért.

A bizottság megalakulása óta tegnap tartotta harmadik ülését.

UJDONSAGOK.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva van d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-9-ig 10 krért. Más időben 50 kr.

* Az új polgármester üdvözlése. Nagyváradi város új polgármesterét dr. Bul y o s z k y Józsefet tegnap számosan üdvözlötték úgy a fővárosból, mint Nagyváradi előkelőségei közül. Dr. S c h l a u c h Lőrincz bibornok püspök ur Ó Eminenciája is gratulált a város új polgármesterének; továbbá T i s z a Kálmán orsz. gyűlési képviselő, S z l á v y Béla honvéd ezredes meleg hangon fejezték ki üdvözlésüket. — Kapcsolatosan megemlítjük, hogy doktor B u l y o v s z k y J ó z s e f junius hó 1-én foglalja el a polgármesteri széket s akkor fog előttestisztelegni Nagyváradi város tisztikara. Addig is azonban kir. ügyészi állásánál nem teljesít szolgálatot, hanem szabadságot nyert s helyette L á z á r Márton alügyész vette át a kir. ügyészség vezetését.

* A csanádi püspök római utazása. Dessewffy Sándor csanádi püspök — mint Temesvárról táviratozzák — holnapután Rómába utazik, hogy a vatikáni koncilium meghívására résztvegyen a Miasszonyunkról nevezett iskolánövérnek rendalapítójának, Antonia Maria Zacharir-nek szentté avatásán, a mit a pápa fog eszközölni. A püspökön kívül, kinek egyházmegyéjében az iskolánövérnek számos nagyszabású intézete van, a magyar egyháznagyok közül még Császka kalocsai érsek lesz jelen a római Péter-templomban tartandó ünnepélyeken. Dessewffy püspök pünkösdkor tér vissza Rómából. Az iskolánövérnek Debreczenben is van intézetük.

* Budavár bevételének ünnepe. Budavára hős bevételének 48-ik évfordulóját a fővárosi polgársága ez idén május 23-án, vasárnap délután krisztinavárosi temetőbe való kivonulással, a névtelen hősök sírjához való zárandoklással ünnepli meg. A rendező bizottság élén a következők állanak: Kasics Péter elnök, Krivácsy József 1848—49-iki honvédeztredes, Klein Pál alelnökök, Biró János pénztáros, ifj. Bocskay Miklós titkár, Szacsavay Gyula jegyző. Az ünnepi kivonulásban való részvételre felhívják az összes hazafias egyesületeket.

* Forinyák Gyula Nagyváradon. Forinyák Gyula lovassági tábornok, ki — mint emeltük, tegnap hajnalban érkezett Nagyváradra, tegnap nagy szemlélet tartott a Nagyváradon állomásozó összes honvédség felett. A bakák már reggel 4 óra után kirukkoltak a Bónai kut melletti nagy gyakorlótérre, hol egészen fél 11 óráig különféle gyakorlatokat végeztek, utoljára pedig dísz defilét csináltak a törzs tisztektől körülvett Forinyák előtt, ki teljes meglepődését nyilvánította a szemle felett. A tábornok erre ebédelni ment, azután pedig kihajtatott a pályaudvarra, honnan a fél tizenkettős személyvonattal Budapestre utazott. A jól sikerült gyakorlat miatt a bakák egy napi vakációt kaptak.

* Nepomuki szent János napja. A gyónási titoktartás martírjának Nepomuki Szent Jánosnak emléknapja van ma, aki inkább halálos kínokat és vértanúságot szenvedett mintsem elárulja a királyné gyónását Venczel cseh királynak. Allhatóságáért borzalmas kínzások után a Moldva vizébe taszítva,

a habok közt lelta halálát. A régebbi időben kegyelettel emlékeztek meg a szent férfiról, s emlékére kivilágított apró hajókat boesátottak a folyókra. Ma már nem gondolnak az ilyesmikkel, s csak elvétve gyul ki egy-egy mécs Nepomuki Janos szobránál. A templomokban az emléknapi oktaváján naponként litániákat tartanak tiszteletére. Nagyváradon a székesegyházban és a plébánia templomokban tartják meg a Nepomuki litániáját.

* Kitüntetés. A király Cz á j l i k Kálmán főlegyházi kir. járásbírónak az ítélőtáblai bírói címet és jelleget adományozta. A kitüntetett bírónak városunkban számos rokona és ismerőse van. Ezzel kapcsolatban említjük meg, hogy Cz á j l i k Alajos budapesti kerületi rendőrkapitány rendőrtanácsossá lépett elő eddigi fizetési illetményének érintetlenül hagyása mellett.

* Diák majális rendező bizottsága felkéri mindazokat kik tévedésből vagy hibás összeírás miatt meghívott nem kaptak s erre igényt tartanak — forduljanak M i s k o l e z y Pál majális elnökhöz. (Főgymnasium.) Egyszermind tudomására hozzuk a t. közönségnek, hogy a majális napján éjfél után 1 órakor külön vonat fog rendelkezésre állani.

* Társas vacsora dr. Bulyovszky József tiszteletére. Nagyváradi város új polgármestere tiszteletére a várad velencei N é p k ö r f. hó. 20-án az az c s ü t ö r t ö k este saját helyiségében társas vacsorát rendez. Az új polgármester Dr. Bulyovszky Józsefen kívül, közéletünk vezéregyéniségei is részt fognak venni a banketten, melyet a várad-velencei N é p k ö r nagyszámú tagjai a legnagyobb örömmel rendeznek az új polgármester tiszteletére.

* A sebesi erdő ügye. Említettük annak idején, hogy milyen különös helyzetbe jutottak a sebesiek, kik tudatlanságból kivágták erdőjüket seladták azt B a i e r s d o r f és B i a c h bécsi cégnek, mielőtt még engedélyt kaptak arra, hogy a vágást eszközölhessék. A kivágott hatalmas sudar fák azóta ott hevernek az erdőben s várják, hogy mi lesz belőlük, de a sok esőzés és a földön való hosszas heverés miatt végre is rothadásnak kezdtek indulni. A megrémült lakosság most sürgősen kéri a megyét, hogy engedjék meg a községnek, hogy a kivágott fákat elszállíthassa a vevő, mert attól félnek, hogy aztán nem lesz: »S e p é n z, s e p o s z t ó.« Az erdészeti bizottság, mely az ügyben a vizsgálatot vezeti, valószínűleg helyt fog adni a kérelemnek, mert annak megtagadása esetén az ezekre rugó fatömeg rövid idő alatt használhatatlanná fog válni ipari feldolgozásra, de a talajt is nagyon elfoglalja s megakadályozza az újabb fák ültetését.

* Nagyszalonta kérelme. Nagyszalonta városa az iránt folyamodott a megyéhez, hogy engedjék meg, miszerint a Nagyváradtól Aradig vezető állami országútból kiágazó s a nagyszalontai vasuti állomáshoz vezető ugynevezett vasutuczai utak kiépítését és fenntartását a község magára vállalhassa oly kikötéssel, hogy az utat azután város uttá minősítse a törvényhatóság és a miniszter s mely után vámot szedhessen Nagyszalonta, és ez esetben hajlandó a belső piac teret is saját költségén kiköveztetni. A kérelem felett a közgyűlés fog határozni.

* Egy község jubileuma. Kis-Orosz torontálmegyei község ma ünnepi alapításának százéves jubileumát. A ma már virágzó község régebben a Nagyváradon is ismert nábobé: Csernovits Péteré s azelőtt atyjáé s a hírneves Csernovits Pálé volt, aki érdekes magyar ur hírében állott Mária Terézia uradalmának parókás selyemharisnyás korában rövidre vágatta üstökét, talpig magyarba öltözködött, ezüstsarkantyúja csengett, amint kemény lőptei megdobbantak a földön. A zsebei telve voltak ezüst huszasokkal s a szerb lurkóknak, ha szerencsés jó nap-pal fogadták, a markukba csuszított egy-egy fénylő pénzdarabot. Ragyogó díszmagyar öltözetben temette el magát. Sir-

helyét a szabadságharcban állítólag feltörték a szerbek s lefoszták róla több arany gyűrűjét s arany sarkantyúját. A nagy ur huszárnai is él s csodadolgokat mesél a garmadákba rakott ezüstről, aranyról, a mit az ura véka számára mért össze és mutogatja az öreg huszár a nádfődelű házikót is, a melyben ez a torontáli király lakott. A dominium ura azon kezdte, hogy csatornákat ásott s azokon levezette a vizet, apró házakat építtetett a kiszáradt földre s azután 1797-ben Szegedről, Makóról, Apátfalváról és Dorozsmáról hozott fajmagyarokkal betelepíttette: hadd lakják a ráczok és elnémetesedett francziák közt magyar is. Fél századon át uralkodott a magyar telepek közt s a mikor ezüst sarkantyúja végigcsengett a hosszú utezán, az volt boldog, kinek patifalu, nádfődeles vityilójába betért egy jónap köszöntésre, 1840-ben hunyta le örök álmra szemét s temetésére 6000 ember sereglett össze, Fiát pedig, az utolsó temesi grófot, a ki 1892-ben halt meg, már csak két fényli oláh kísérte a családi sírboltba. Csernovits halála után Sima György birtokába került a nagyvagyonság s jelenleg házasság révén Z i c h y Ágoston grófé.

* Virágzó chrysanthemum. A virágkedvelők s különösen a kertészettel, botanikával foglalkozók egy természeti ritkaságban gyönyörködnek pár nap óta J e l i n e k Ferencz nagyváradai műkertész főtuczai virágkereskedésének kirakatában. Az ősszel nyíló c h r y s a n t h e m u m néhány ritka példány látható teljes virágzásban. A szép virágok a város R h é d e y - k e r t i virágtelepéről valók, ahol H a r a b u l a József főkertész gondozása mellett fejlődtek ily szépen ki. A legnagyobb ritkaságok közé tartozik, hogy e divatos virág az őszi nyílás után tavasszal kifejtse szirmait s ilyenkor viruljon.

* Vadászati jog bérbeadása. Székelytelek és Sályi községek vadászati jogát 6 évre bérbeadják. Az árverés mindkét községben május hó 31-én lesz.

* A közkórház, mint kisegítő kórház. Biharvármegye közkórházi választmányja már korábban bejelentette, hogy mozgósítás és háboru esetén hajlandó 60 sebesült, beteg és lábadozó katonát és 4 tisztet ápolni a megállapított díjért. A hadügyminiszter budapesti képviselője az ajánlatot tudomásul vette, jóváhagyta s köszönetet mondott a kórházi választmánynak. Mozgósítás esetén a közkórház, mint »kisegítő kórház« fog szerepelni.

* A katonai előkészítő intézetek felügyelete. A vallás és közoktatásügyi miniszter a katonai előkészítő tanintézeteket, a mennyiben azok nem a katonai ismeretek oktatásával foglalkoznak, hanem a katonai pályára vagy az egyévi önkéntességre készülőknek a középiskolai képzettség hiányát akarják pótolni, illetve az ifjakat a megkívánt felvételi vizsgálatra előkészíteni, a tankerületi főigazgatók felügyelete alá helyezte. A nagyváradai tankerületi főigazgatósághoz is 2—3 ilyen katonai előkészítő iskola fog tartozni, ugymint a temesvári és az aradi.

* Tűzokádó ártézi kut. A Vajdalapos pusztán S t e i n f e l d Mihály a pusztai bérleje, ott ártézi kutat furattott. A furást Rosenfeld Ignác és testvére b-ujvárosi katemesterek végezték és csekély mélységben pompás üde vizre bukkantak, melyből percenkint mintegy 100 liter 2—3 méternyi magasságra szökik fel. Görbe csövet helyeztek a kutba, a melyen át a víz ivalakuan egyenesen a válukba csap le. E hasznos sajátsága mellett még egy másikkal is bír az új ártézi kut. Ugyanis a cső tövében f o r r ó g á z t ömleszt ki. A gulyás-csikós népet a természeti csodát nem sokáig bámulta, hanem mindjárt praktikus módon fel is használta. A gyufa lángjánál a kiömlő gáz meggyul és szép, nyugodt, halvány lángot ad, melynél kényelmesen piritják a szalonnát. Már most örülnek, hogy a télen milyen kellemesen fognak melegedni mellette. A különös vizet Steinfeld Mihály vegyelmestetni fogja. A Vajda Lapos közvetlenül a Hortobágy szomszédságában terül

el s már ezért is nagy fontossággal bír az ártézi kut a Hortobágyra nézve, ahol eddig éppen olyan eredménytelenül próbálták ártézi kutakat fúrni, mint a nagytemplom előtt.

* **A bilincs hatása.** T. Fekete János poszali gazdaember birtoka az országot mellett fekszik. Minthogy a nagy esőzések miatt az utszéli árok vize gyakran kiáradt, mely sok kárt tett a vetésben, Fekete uram fogta magát s behányt az árkat. A bölcs cselekedetnek az lett a vége, hogy a következő esőzések alatt nem öntötte ugyan el a viz az ő földjét, de annál több kár esett az országotban, melynek alapját sok helyt kimosta a viz. s a főszolgabíró erre megüzente Feketének, hogy a betemetett árkat azonnal ásassa ki, de Fekete azt felelte, hogy a földjével azt tesz, a mi neki tetszik s nem ássa ki az árkat. A főszolgabíró erre esendőrököt rendelt ki, kik bilincseket is vittek magukkal, hogy ellenállás esetén bekisérjék a nyakas gazdát, Fekete azonban a bilincsek láttára annyira megijedt, hogy eszméletlenül bukott a földre. Most élet halál közt lebeg, azt hiszik agyhártya gyuladást kapott.

* **A tegnapi tüzeset.** Tegnapi számunkban említett gyújtogatásból eredt tüzeset erélyes vizsgálat tárgyát képezte. *Szüzlén* Marit, ki a gyújtogatás elkövetésénél van vádolva ma kihallgatta a rendőrség. Tagadja hogy ő lett volna a tettes s mint tényleg ki is derül, a tűz keletkezése alkalmával, ő a rendőrségnél volt egy másik ügyben. A tanuk azonban terhelőleg vallanak. Azt állítják, hogy lakásán láttak egy kandócot és hogy hallottak mikor fenyegette a gazdáját. A rendőrség e körülmények folytán azon irányban indította meg a vizsgálatot, hogy vajlon nem más felbérelt személy által vitette-e véghez a bűntényt. Tegnapi számunkban is — említettük ez esetet valamint azt is, hogy Egri Mari reggel emlegette, hogy a ház ki fog gyuladni; nyomdahiya folytán Egri Manó cselédje helyett Egri Manót szedtek, mit ezennel helyre igazítunk.

* **Szavazati verseny.** A helybeli papnövelde kebelében fennálló egyház irodalmi iskola ma délután 5 óraker szavazati versenyt rendez a semináriumban. — Az érdekes műsorral bíró verseny eredményét lapunk legközelebbi számában közöljük.

* **Utonállás a szocializmus nevében.** Hogy mennyire komoly, sőt veszedelmes némi vidékeken az a munkás mozgalom, a mely a szocialisták által szitva az egész Alföldet behálózza, mutatja az alábbi eset is, melyet egy bácskai bácsföldvári levél alapján közöl a »Budapesti Hírlap.« A közeli Kiskőről a minap hét-nyolcz munkás jött Bácsföldvára aratás idejére munkát vállalni. — Nagy örömmel fogadták őket, mert mint sok más vidéken, úgy itt is jelentkezik már a szocialista izgatások miatt a munkás hiány. A kiskőrői az előjáróság előtt meg is kötötték annak rendje szerint írásban az egységet azután haza indultak. Körülbelül egy kilométernyire a helységtől megrohanta őket bicskával egy harmincz főnyi csapat bácsföldvári szocialisták. Halálos fenyegetésekkel káromkodva, bicskáikat villogtatva törtek a szegény emberekre, a kik megrémülve térdre borultak előttük s úgy könyörögtek, hogy ne bántsák őket. Kegyelmet is kaptak, de csak egy föltétellel: meg kellett fogadniok a szocialistáknak, hogy az előjáróság előtt kötött egységet az aratásra fölmondják és soha többé Bácsföldvára munkát keresni nem jönnek. A szocialista csapat vezére ezután azzal bocsátotta őket utnak, hogy meg ne merjék szegni nekik adott szavukat, mert a szocialisták aratáskor örök fogtak állítani s ha valamiképpen be mernének lopódzni Bácsföldvára napszámba, akkor éjjel idején künn a mezőn legyilkolják valamennyiüket, gabonájukat; a garmadába rakott arató részt pedig fölgyújtják. A bácsföldvári szocialisták ellen még eddig a hatóság részéről nem történt semmi.

* **Fejezet egy rémregényből.** Nem rég, e cím alatt megirtunk egy felháborító esetet,

mely Berettyó-Ujfaluban játszódott le. Egy hivatalnokot akartak eltenni láb alól, holmi kicsinyes okok miatt, azonban a felbérelt egyén ezt a fenyegetett tudomására hozta, ki e városból el is helyeztette magát ennek folytán. Mint levelezőnk írja, a megindított vizsgálat eredménnyel járt. A tettes, kinek nevét még mindég nem árulhatjuk el, tréfának minősíti ez esetet. Azonban a súlyosbító epizódok folytán, a dolog nagyon komolynak mutatkozik. Ezt már azonban a bíróság lesz hivatva eldönteni.

* **Megdézsmált majorság.** Beck Béla »réti« lakos udvarából tegnap előtt éjjel elveszett egy esomó apró jószág. A károsult a rendőrségnél panaszt emelt a tolvaj ellen, ki mint kisütőték Bócz Juli falusi asszony. Árulta is a piaczon a jószágokat s ez volt a szerencsétlensége. Dutyiba került.

* **Nyilvános számadás és köszönet.** A Nagyváradi ipartestület ifjuságának önképző egylete által a mult hóban rendezett műkedvelői előadás alkalmával felülfizetéseket adtak: A gázgyár igazgatósága 10. frt, B. Gy. 3. frt, Des Echerolles Kruspér Károly 2. frt, Polássy Janos főrealisk. tanár 2. frt, Slandschuer Géza 40 kr. összesen 16 frt kr. Fogadják szives felülfizetők becses adományokért az egylet nevében hálás köszönetünket. Nváradon, 1897 évi május hó 15-én. Bertsey György, egyt. elnök. Ifj. M ó n u s Sándor, egyt. jegyző.

* **Elfogott tolvaj mesóné.** Molnár Emma munkakerülő mesóné meglopta házi gazdáját, kinél lakott és tovább állott. A káros gazda panasza folytán a rendőrség az előnyomozatot meg is indította, de már a tettes akkorra eltűnt. Még a zilahi esendőrök tegnapelőtt gyanus külsejű nőt letartóztatott, kirel küldt, hogy ő az a bizonyos Molnár Emma kit a csendőrség megkeresése alapján a zilahi esendőrség át is kísértetett s ma már a kir ügyészség fogházában ül.

* **Rab huszár.** F e h é r István közhuszár, a sátor-alja-ujhelyi kir. törvényszék súlyos testi sértés büntette miatt még a mult évben 2 évi börtön büntetésre ítélte, az ítélet nem régeben jogerőre emelkedvén, tegnap kísértette át a helyben állomásozó 15-ik cs. és kir. huszárezred parancsnoksága nevezett elíteltett büntetésének elszenvedése végett a kir. ügyészségre.

* **A kiállítás-látogatók számáról.** Nem érdektelen összeállítást közöl egy svájci lap, mely egybeállítja az 1896. évben lezajlott kiállítások látogatottságának, kiadásainak és egybenmű viszonyainak jegyzékét. Kiderült abból, hogy a mi kiállításunk a berlininek messze mögötte maradt, sőt a genfi és nürnbergi is erősen a nyomában volt. A mult évben ugyanis 8 kiállítás volt Európában és ezek a látogatottság dolgában így következtek egymás után. Berlin: 7 millió, Budapest: 2.8 millió, Nürnberg: 2.225.000, Genf: 2.2 millió, Drezda: 1.2 millió, Stuttgart: 1 millió, Nisni-Novgorod: 991.000, Kiel: 705.796. A kiállítási költségek azonban nem vágnak össze a látogatottsággal s igen sajtászerű képet mutatnak. Német birodalmi márkákba átszámítva a költségek aránya a következő: Nisni-Novgorod: 28,914.700, ami aránylag csakugyan óriási, Berlin: 9.160.000, Budapest: 7,310.000, Genf: 3.300.000, Nürnberg: 2.040.000, Kiel: 1.254.000, Stuttgart: 508.000, Drezda: 408.000. A budapesti kiállításnál tehát minden látogatóra 2.6 márká költséggel esett, amelynek révén, az orosz leszámítva, a mi kiállításunk volt a legdrágább. A kiállítók számára nézve azonban Budapest áll első helyen, amennyiben nálunk 24.174 kiállító volt följegyezve s az utánunk legnépesebb genfi kiállításon is csak 6300. — A világkiállítások látogatását különben a következő számok mutatják: Bécs 1873: 12.500.000, Páris 1889: 25,398.609, Chichago 1893: 27,529.400.

* **Vizsgálatok.** Most válik meg ki a legény a gáton. Most válik meg, hogy megérett-e a fiu, ki rövid idő előtt még kurta nadrágba járta a merdek lépcsőket. A nagyváradi főgymnaziumban holnap kezdődnek az osztályvizsgák, mely mintegy előkészítője, próbája annak, hogy képes lesz-e megmérkőzni az élet legelső nagy lépésével, melynek sikere után jogász lehet a gyermek, meg még akármi

a világon, Hej! ez a holnapi nap de sok ifjura hoz drukkot drukk után pedig megnyugvást, vagy a papa pirongató, dühös tekintetét. Ki mint vet. ugy arat.

Vadállatias anya. Megemlítettük lapunkban, hogy Szabó Julánna, a vizesgyáni jegyző cselédje, ujszülött gyermekét elakarta vesztetni, de ebben cselédjárta megakadályozta. A gyermek pár hét múlva meghalt, de a vizsgálat kiderítette, hogy a halálát más betegség okozta. Ennek daczára, a vadállatias anyát, a törvényszék elé állították. Tegnap tartották meg ez ügyben a végtárgyalást, amelyen hallgatták tanukat, kik minden tekintetben terhelőleg vallottak. Az anya tagadja a szándékosságot, azt állítja, hogy ő nem akarta gyermekét elvesztetni s hogy az egész csak a véletlen szerencsétlenség következménye volt. Az ügyész kéri a vádlottat gyermekölés büntette kísérlésében bűnösnek kimondani és megfelelő büntetéssel sújtani. A törvényszék rövid tanácskozás után a vádló álláspontjára helyezkedve, a vádlottat vétkesnek mondotta ki és ezért kilencz h a v i b ő r t ö n r e i t é l t e. Vádlott, az ítélet ellen fellebbezést jelentett be.

Feltámadt halott. Az olvasók bizonyára rémes esetre fognak gondolni. Jó előre kijelentjük, hogy nem ilyen természetű a dolog. Klein Mór nagyváradi lakos eltűnt két hó óta Nagyváradról. Halál híre is megjött a derék gyerekek s hozzá tartozói el is töltötték a nyolcz napot a gyékényen és sirtak utána rengeteket. Tegnap azután betámitot, a M ó r i c z ép egészségben, csak egy hibája volt, nem szin józanan. A család egyrésze elájult, a másik része megcsókoltatta a borszagu gyereket, aki így rá ijesztett a famillájára. A feltámadt halott, ki a szüleivel való viszály miatt távozott el és lett halott, ma már a legjobb egészségben billegette magát ismerősei szörnyű csodálkozására.

* **A nyári szórakozások időnye.** A nyári melegek beálltával látjuk különösen, hogy mily kevés üdülőhelye van Nagyváradnak a belterületen s alig van hova menekülni a szórakozni vágyóknak. ha csak a fürdőkhöz nem akar kirándulni. Az egyetlen pompás nyári mulatóhelye Nagyváradnak, a hol friss üdítő levegőt talál, a K á r g e r Sándor szép fekvésű árnyas nyári mulatóhelye. Az igaz, hogy itt nem sütogetnek ökröket, nem sorsolnak ki eleven oroszán fiókokat, de még bárányokat sem, hanem gondoskodva van kellemes szórakozásokról, időnkint katonazenéről s naponkint Dula Miklós bandája mellett lehet »busulni.« S hogy alkalomadtán az ifjuság még kellemesebben találja magát, a fedett üveges teremben tánczra perdülnek. S a mi fő, mindég válogatott tisztes közönség látogatja a szép helyiséget.

x *Divatos valódi nyulszőr kalapok 1 frt 10 krtól felebb Markovics Mór parti áru házában kaphatók.*

EGYESÜLETEK.

Uj temetkezési egyletek. Biharmegyében a községek vetélkednek egymással az egyesületek alapításában; mindennapra egy pár egyesület létesítések. Különösen a temetkezési egyletek szaporodnak rohamosan. Ujabban Mező-Keresztesen alakult az első temetkezési társulat, a melynek az alapszabályát a belügyminiszter nem hagyta jóvá, mert nem lenne életképes. Utasította hogy a már létező hasonezélú társulat alapszabályának alapján módosítsa szabályait. Berettyó-Ujfaluban megalakult a II. temetkezési segély egylet. Az alapszabályokat a miniszter jóváhagyta. — Csökmön polgári olvasó-egyesület alakult s az alapszabályok jóváhagyva már leérkeztek.

SZINHÁZ ES MŰVESZET.

A vigéczek.

— Énekes bohózat 3 felvonásban, írta Kövessy Albert. — Szinre került először Nagyváradon 1897 május 15.

(—y.) Mikor tavaly júniusban először került színre. »A vigéczek« a fővárosi városligeti szinkörben Nyilassy Matyi az előadás után így szólította meg Kövessit:

»No, ezt is csak most tudtam meg, hogy te uraságoktól levetett ruhák elárúsításával is foglalkozol.

»Hogy, hogy?» kérde Kövessy ámulva. Hát azért, mondá Nyillassy mosolyogva, mert ez a »Vigéczek« ép olyan mint uraságoktól levetett kabát, mely egy kicsit bő, egy kissé el van szabva, egy kissé pecsétes, egy kissé kopott, de hétköznapi használatra igen kényelmes. Az új gombok pedig, melyek rajta vannak bizonyos előkelőséget kölcsönöznek neki, úgy hogy az embernek kedve kerekedik megvenni, akarom mondani megnézni.

Nyilassinak szellemes hasonlata valóban. A tegnapi bohózatnak meséje elcsépelet, közönséges, csupán az az egy érdeme van, hogy szinpadra viszi a kereskedelmi utazóknak, a vigéczeknek eddigelé kiaknázatlan komikumát s ez rajta az »új gomb«, mely megmenti az egész darabot.

Mert a darab meséje olyan egyszerű, hogy alig érdemes elmondani.

Egy miskolci fűszerkereskedőnek két leánya van. Az egyikbe a saját procuristája szerelmes, ki a leányt meg is szökteti, pedig az apja már oda ígérte egy másik fővárosi kereskedő fiának, ki azonban véletlenül éppen a kereskedő másik leányába szerelmes s így az ígérlet, illetve a kikötött 10,000 frt kötbért melyet a két apa kölcsönösen kötött ki, ha a házasság létre nem jön, egyik sem tartozik megfizetni. A procurista is elveszi a megszöktetett leányt.

Ebbe a darabba van bele illesztve 4 vigécznek szereplése, kiknek mókái töltik ki azt a nagy űrt, melyet a különben gyenge cselekvény okoz.

A darab azonban mégis szép sikert aratott, mert ki ne szeretné az olyan előadást, melyen folyton nevet, tréfát, mókát, nótát couplét hall az ember. Ugy hogy haza menet a színházból csak az van eszünkben, hogy az **A b e l e s** Samu nevű vigécz milyen pompás figura s milyen szép nótá is az az ezerszer hallott »jám-mo-jám-mo« és zige-zige-zak.

Az is érdeme a darabnak, hogy habár telve van viccekkel, soha sem válik frivollá. Ós-Buda vára is elfordul benne, de nem történetik semmi olyan, mely a közönséget sértethetné a legtávolabbról is.

Egy kicsit századvégi ugyan a trafikos kisasszony és a vigéczek szereplése, de az a sok humortól duzzadó jelenet folyton kacagásra készteti az embert. Kövessy pompás vicceket vegyít lépten-nyomon a darabba s olyan ügyesen adja a még elkoptatott élezeteket is szereplőinek szájába, hogy alig vesszük észre hogy ez nem új ötlet.

A zsufolásig telt ház közönsége nem is fukarkodott a tapsokkal s minden egyes felvonás után többször is kihivta a szerzőt, kinek különösen nagyváradi kupléi keltettek zajos hatást.

A vigéczek alakjainak megrajzolásában Kövessy kitűnően eltalálta a helyes tonust. Olyan markans és biztos vonásokkal rajzolja le előttünk az utazó ügynököket, hogy a valóságot teljesen megközelíti.

Mint bohózatotól nem sokat vártunk ugyan a zenére nézve, de még ezt a keveset sem találtuk meg. Csupa olyan nótákat hallunk, mint a kintornákból is már évek óta kikoptott »Gigerlkönigin«, meg egyéb unalmas orpheumi termékeket.

A szereplők nagyban hozzájárultak a darab sikeréhez. A négy vigéczet **T o m p a**, **S z e n d r e y**, **K ö v e s s y** és **P e s t i** adták, kik közül főképp maga a szerző vált ki pompás jargonjával és találó élezelődéseivel.

R o n t a i az egyik bakfis leányt játszotta élénk temperamentummal, kár azonban, hogy néha túlzásba ment. Az ilyen szerepek nem valók az ő egyéniségéhez, mert a túlságos naivitásra való törekvés helylyel-közszel neveltségé válik.

A m o n Margit a trafikos kisasszony szerepében nagyon beletalálta magát s igen kedvesen énekelte el egy dalt, melyet kétszer is megújratott a közönség. Elegáns toilettejei is nagyban emelték a hatást.

Mészáros Giza kis szerepét jól adta, azonban a Rontainak kiosztott szerep jobban megfelelt neki.

A többi szereplők többé kevésbé megfelelők voltak.

A közönség a darabot rokonszenvesen fogadta. Sajnos, az ilyen darab való, a mi finnyás ízlésű »közönségünknek«, Schakespearét bezzeg türes ház hallgatja végig.

Heti műsor.

Hétfőn: A király házasodik.

Kedd: A gyimesi vadvirág.

Szerda: Mariana (először).

Csütörtök: Mariana (másodszer).

Péntek: A vigéczek.

Szombat: Furcsa háború.

Vasárnap: Ingyenélők.

A jövő heti műsor. Leszkay gyors egymásutánban mutatja be a nagyváradi publikumnak a múlt év színi ujdonságait. A héten újra lesz premierben részünk. Echegaray Josének a kitűnő spanyol drámairónak »Mariana« című 4 felvonásos drámája kerül színre, kinek »Bernardo Montilla« című drámája oly nagy sikert aratott ezelőtt két évvel Nagyváradon is. A »Mariana« című drámában lép fel először P. Adorján Berta, a Nemzeti színház művésznője, ki a darab cím szerepében mutatkozik be újra a városi közönségnek s a Mariana szerepét adja, melyet P. Márkus Emilia oly művésziessen creált meg tavaly a nemzeti színházban. Hétfőn A király házasodik, Tóth Kálmán kitűnő, történelmi vígjátéka kerül színre. A főbb szerepeket Bácsné, Horváth Paula, Mészáros Gizella, Bács, Tompa, Keszler, Hegyessy és Szendrei játszzák.

Játékrend a magy. kir. Operaházban 1897. május 17-től 1897. május 23-ig. Hétfőn Nincs előadás. Kedden 18-án Bajazzók. A piros czipő. Szerdán 19-én Jancsi és Juliska. A babatündér. Csütörtökön 20-án A bibliás ember. Péntek 21-én Az Orsz. Magy. Kir. Zeneművészeti Akadémia opera-osztályának évvizsgálata. Szombat 22-én Ahugenották. Vasárnap 23-án Paraszt becsület. A piros czipő. (25-ször.)

IRODALOM.

— **Ünnepi és alkalmi szent beszédek.**

Irta dr. **K a r s c h** Lollion. — Nagyvárad, Szt. László nyomda 260. l. ára 2 frt. — Kapható szerzőnél Derecskén. Nagy az örömünk, hogy ismét találkozunk az irodalomnak egy régi munkásával, aki mióta tanári székét egy csendes plebániával cserélte fel, mintha lemondott volna arról a térről is, ahol két évtized alatt annyi babért szerzett, az egyházi irodalom műveléséről. Az apologetikának is a szentírási tudományoknak régi avatott tollu művelője ezuttal ismét szent beszédeket adott ki. Hat év óta állandóan hirdeti az Isten ígét, ritka szép tehetségét és tudományát a legtöbb helyen, ottani működésének eredménye az kötet is.

Ötven szent beszéd foglalt helyet e kötetben. Az egyház minden nagyobb ünnepére van egy sokra kettő — három is. Nevezetesebb alkalmakra is kiterjeszkedik: első misére aranymisére, esketésre, templomünnepre stb. Egy szép nagybőjti cyclus zárja be a füzetet.

Szaklapokhoz tartozik kritikai ismertetést hozni e beszédekről. Karsch beszédeit különben felesleges bővebben ajánlani. Világos kifejtés, meggyőző bizonyítás, élénk példákkal fűszerezett leírás, kellemes styl, finom, előkelő hang s az egészről kiérző alapos tudás, sokoldalú ismeret jellemzik azokat. A lelkésznek megbecsülhetlen szolgálatot tesz a könyv, keresztény családoknak pedig épületes olvasmányt nyújt. Ajánljuk melegen.

Éjjel. **H a l á s z** Lajos, a helybeli »Szabadság« ügyes tollu segédszerkesztője, előfize-

tési felhívást bocsát közre június végén megjelenő »Éjjel« című novella kötetére. — Ujságíró kollegánk könyvét melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. A szerző a következő előfizetési felhívást teszi közre:

Fel hív á s elő fiz e t é s r e.

Június hó végén egy kötetet szándékozom közrebocsátani. A címe:

Éjjel.

Nem mintha az éjszaka miszteriumait tárgyalná, de mert a cím által is jelezni kívánom, hogy a kötetet éjjelenként irtam.

Nappalomat, úgy mint estéimet öt teljes éven át kivétel nélkül a hírlapírás robotja vette igénybe, s így nem csoda, ha a Muzsa csak úgy néha, késő éjjel, lopva került el hozzám.

Ezeknek a vele együtt töltött rövid óráknak szerény emléke óhajt lenni csak ez a kötet.

Tartalma: tíz különböző tárczaközlemény, tíz különböző hangulat eredménye.

Előfizetési ára 1 frt; s az előfizetési díjak címzetre (»Szabadság« szerkesztőségébe küldendők. Nagyvárad, 1897. május 16.

Teljes tisztelettel

Halász Lajos.

MULATSÁG.

A Kath.-kör juniálisja. A nagyváradi kath. kör juniálisára a meghívókat holnap küldi szét a rendezőség, mely tudva azt, hogy a hölgyközönség már hetekkel előbb elszokta készíteni a mulatságokra toilette-jeit, ezuton felkéri őket, hogy minél egyszerűbb toilette-ben szíveskedjenek megjelenni, mert a juniálisnak fesz-telen és nyáriás jellegét kívánják adni.

A »Réti Népkör« majálisja. A nagyváradi »Réti Népkör« f. hó 23-án. vasárnap, az ujonnan felállított könyvtára javára, saját körhelyiségében, Nagy-fürdő u, Servánszki-féle ház dísz teke-versenyyel és és tánczal egybekötött zártkörű majális rendez. Belépti-díj személyenként 1 kor., családjegy 2 kor. — Kezdeté d. u. 3 órakor. Jó ételek és italokról és azok mérsékelt árban szolgáltatásáról a rendezőség gondoskodik. Társorozat: Dísz teke-verseny négy nyereménnyel. 1-ső nyeremény 15 dobásból ki legtöbb első babát dönt. 2-ik 15 ki elsőből ki legtöbb babát dönt. 3-ik nyeremény 15 dobásból ki legtöbb babát dönt egyenes dobásból. 4-ik 15 kinek golyója a bábok közt elhalad és egyet sem dönt, Kétes időjárás esetén a majális a következő vasárnap tartatik meg.

Igazságszolgáltatás.

A rendőrség és a sajtóvétségek.

Ismeretes, hogy Czigler Nándor a vásárcsarnok igazgatója nemrégiben följelentette **D u l l e r** Miksa hírlapírót, amiért ez a »Magyarországban« a vásárcsarnoki magán árjegyzéseket hivatalos árjegyzésként tüntette föl.

A VIII. kerületi kapitányság **Dullek** Miksát a székesfővárosi törvényhatósági bizottság 1896. évi 1595. közgy. sz. a. hozott és a 105060/26. II. sz. belügyminiszteri határozattal megerősített szab. rendelet 59 §-ába ütköző kihágás miatt ugyanazon szab. rendelet 82. §-ának 10-ik pontja alapján 15 frt pénzbüntetésre, esetleg két napi elzárásra ítélte. Az illető hírlapíró a VIII. ker. kapitányság ítéletét megfellebbezte, mire a főkapitány most a következő í t é l e t e t hozta:

A VIII. ker. kapitányság vezetésével megbízott rendőrkapitány első fokú ítéletét, mely szerint saját bírói illetékességének és hatáskörének megállapításával **D u l l e r** Miksa hírlapírót vásárcsarnoki magánjegyzésnek hivatalos árjegyzésként való feltüntetése által elkövetett s a székes-főváros törvényhatósági bizottságának 1896. évi 1595. közgy. sz. a. hozott s a 105060/26 sz. belügyminiszteri határozattal megerősített szab. rendelet 59. §-ába ütköző kihágás miatt ugyanazon szab. rendelet 82. §-ának 10-ik pontja alapján az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett fizetendő 15 frt

pénzbüntetésre, nem fizetés esetében két napi elzárásra, valamint a netán fölmerülő eljárási és tartási költségek megfizetésére ítélte, marasztalt szóbeli felebbezése folytán, felülvizsgálván, az elsőfoku ítéletet megváltoztatván és vádlott Duller Miksa hírlapíró a terhére rótt kihágás vádjá és jogkövetkezményeinek terhe alól fölmentem.

Indokok: kétségtelen, hogy sajtó, illetve nyomtatvány után is lehet kihágásokat elkövetni és tételes törvényünk rendelkezése értelmében a kihágások — nélkül ezek elkövetésének, módjára — mindig az azok elbírálására törvényileg bízott kihágási bíróságot, tehát járás bíróságok és közigazgatási illetve rendőri hatóságok által bírálandó el.

Egyebek közt az 1897: XI t. e. 33. 39., 40., 45., 48., 55., 56., 59. és 71. szakaszai továbbá az 1819: II. t. e. 7. szakasza valamint az ipartörvény 58 § és az orsságos czimerhasználatára vonatkozó törvény állapotának meg oly kihágásokat, melyek sajtó, illetve nyomtatvány után is elkövethek.

Kétségtelen az is, hogy a jelenleg érvényben levő törvényeink nem zárják ki azt, hogy az arra illetékes hatóságok sajtó illetve nyomtatvány után elkövetett egyes cselekményeket kihágásoknak minősítsenek, és természetes, hogy az akként kihágásokká minősített cselekmények, ha azok sajtó-után, illetve 40 és 41. szakaszai értelmében az ott, megjelölt bíróságok által bírálandók el, mert ezek tekintetében kivételt megállapító törvényes rendelkezéseink nincsenek.

Tényleg a külföld legszabadelvűbb államaiban is hasonló kihágási cselekmények elbírálása, a rendes kihágási bíróságok illetékességi körében, nem pedig a sajtóbíróságokhoz van utalva. A kihágás természetét ez sem folyásolja be, ha a sajtó után valamely hírlapnak, vagy folyóiratnak hirdetési vagy egyéb, a szerkesztő felelőssége alatt megjelenő rovataiban való közlés által követették el, mert ha például valaki a hírlap napi hírei vagy egyéb a lap szellemi részéhez tartozó rovatokban magát orvosnak, udvari szállítónak stb. hirdeti, holott nem az, — az ily közleményért kihágási uton, a közlőt kétségtelenül felelősségre lehet vonni.

Mindezek dacára meg volt változtatandó az első foku ítélet azért, mert az elbírálás alatti kihágás alkotó elemét, a magán árjegyzéseknek oly alakban való közlése képezi, mely alkalmas ugyan arra, hogy csak a közönség előtt hivatalos árjegyzéseként tűnjenek föl; a tárgyalás adatai szerint azonban az ott közzétett árjegyzés nincs hivatalos jellegűnek föltüntetve s az inkább oly egyszerű hírlapi közleménynek tekintendő, mely az árakat, a tudósító magán észleletei alapján saját észrevételeivel s nem a hivatalos forma és kiegészítések betartásával közli.

Miután tehát a kihágás tényálladékát a jelen esetben megállapíthatóan nem tartom, így vádlott Duller Miksát a terhére rótt kihágás vádjá is jogkövetkezményeinek terhe alól annyival inkább fel kellett mentenem, mert a sajtószabadság értéke követeli, hogy a kihágási eljárás után való megtorlás az ily hírlapi közleményekért, csak a legkétségtelenebb esetekben alkalmaztassék. Rudnay Béla s. k. főkapitány.

A »kutya fogó.« Kis Valér Bucsan tartózkodott, hol egy haragosa is volt Gróza György tanító személyében. Egy napon betért a tanítói lakba s a tanítónak egy levelet írt, mely hogy nem valami hízelgő volt, bizonyítja az a körülmény is, hogy ez a kitétel is benne foglaltatott a többek között: »te kutya fogó.« Gróza szörnyen felbőszült ennek olvasására s nyomban elment Albutyi Mitruhoz s együtt elmentek a leányért a korezmába Kis Valért Gróza e szavakkal megragadta: »ha kutya fogó vagyok, most kutyát fogok.« és Albutyi segélyével a lakására vitte. Sikovszky Géza kisbíró pedig elküldték békéért. A leányt aztán megvasalták és három óra hosszára kikötötték a falu csufjára. Mindenki megbotráncozott ez eseten, a leány pedig panaszt emelt e felháborító eset miatt. A nagyvárad kir. törvényszék tegnapi végtárgyalása alkalmával mindhárom vádlottat személyes szabadság megsértésében mondta ki vétkesnek és Gróza Györgyöt egy havi, Sikovszky Gézát három napi fogházra, Albutyit pedig öt forint pénzbírságra ítélte.

REGENY-CSARNOK.

P R A D A.

Fordította K. G.

27.

— Most már nem csodálom, hogy az apai ház többé nem tetszik, jegyezte meg Vilmos félig elfojtott sóhajjal.

— Ez nagy szerencse, szólt a báró felállva, elhatározta, hogy nem mulasztja el ez alkalommal sem, hogy a kaszinót felkeresse. Ezt az örvendetes felindulást egy pár pohár szesszel le kellett hűtenie, Vilmos ellenállott.

— Maradj csak apus itthon. Ladynak még rövid ideig lesz itthon, Prada ugye inkább fizetsz te áldomásul egy üveg bort.

— Apa tudja a maga dolgát, ha olyan kevése becsüli a mit el akarok még mondani, hadd menjen még, úgy is sokáig jutok a végére.

Lassan, elégedetlenül ült vissza helyére, Meonora pedig beszélt, tovább, semmit sem felejtett el még egy képet sem.

— És neked kell ilyen nagy házban felügyelned kormányoznod? kérdezte Vilmos.

— Oh hiszen ez semmi. Ott a házvezetőnő, ott a sok férfi és nő cseléd. Ez nem sok gondot ad.

— Hát a gyermek?

— Majd megleszek azzal is.

Aztán elbeszélte, hogy Mac Dunolly ur milyen hízelgően nyilatkozott a pamananaugani hősről, s hogy az Asseleyn család már ismeretes előtte.

— Látjátok! Mindég mondtam — szóno-kolt a báró — Ti fiatalok még nem sokat adtatok a nemes névre. Fintorgatni szokás ma az orrot e fölött de most már láthatjátok. Ha Leonora nem írta volna, ki a teljes nevét, biztosan elutasították volna őt is, de azt is belátjátok, hogy milyen büszke lehet egy szerencsefi ha azt mondhatja az én lányom nevelőnője egyik tagja az Asselyn van Arzened családnak. Sok jó nagyon sok jó van a nemes-ségben.

Ez után a dicsérida után minden képen alkalmat akart találni, hogy elmehessen hazulról de Vilmos és Leonora úgy ülték, hogy nem mehetett el előlük, így aztán megadta magát.

— Nagyon szeretnék megismerkedni azzal az emberrel — szólt Vilmos gondolkodva.

Ezt már Leonora sem szerette volna, mert érezte, hogy az olyan szépen kipingált kép, melyet testvére elé állított, nagyon elrutulna mindjárt az első találkozásra. Szivesebben fogadná, Vilmost, mikor Dunolly ur nincs otthon, mikor ő parancsol egyedül, mikor már a gyermek is szelidült egy kicsit.

Leonora büszke is lehetett bátyjára, arisztokratikus megjelenése volt, és uymorék volta csak évdékességét emelte, őt Leonora egyedül szivesen látta vendégül, atyjával egészen másképpen állt a dolog.

— Erre már nincs idő — felelte gyorsan — két hét múlva elutazik s azt mondta, hogy csak egy pár nappal előbb írja meg, hogy mehetek és megkezdhetem a nevelést.

— Mégis csak elmegyek egyszer hozzá — szólt Vilmos — hát a másik dologra nézve nincs semmi baj?

— Mire nézve.

— Nos nem tudod? a mivel bosszantot-talak?

— Ah! az az ostobaság.

— És erre nagyon is nagynak képzelte magát, mintha őt az ilyen dolgok nem is érinthetnék.

VIII.

Egy hónappal később őnagysága Asseleyn van Arzened kisasszony a Vilmos parkban kedves szalonjában ült. Ha valaki azt gondolta volna, hogy itt nagyon megvolt elégedve, nem egészen gondolt volna igazat.

Leonora nem nagyon szerette a falusi életet, a Vilmos park pedig nem volt épen a főváros közepén.

— Ezt a házat vette meg — mondta neki a tulajdonos — a gyermek rosszul érezte volna magát a város falai közt.

— Már én ellenkezőleg gondolkozom — vélte Leonora — nem szeretem a kis város-

kat az ember úgy érzi, mintha kételtű volna; inkább egészen falun, vagy a város közepén szeretnék lakni.

Daissy atyja azt hitte, hogy Leonorának ejvei vannak, erős jelleme van, mivel véleményét mindig határozottsággal mondta ki. Még ez elutazása előtt való napon megérkezett Leonora és türelmesen hallgatta Dunolly ur utasításait mire fordítsa a pénzt, ki lehet az ilyen ügyekben legjobban szolgálatára, továbbá minden dolgot a ház vezetőnőt s a cselédséget illetőleg. Egy szót sem akart figyelmen kívül hagyni, jólis megjegyzett mindent és erős kézzel ragadta meg a kormány pálcát, melyet Dunolly ur rábizott.

— A ház vezetőnő és Dum kisasszony tekintélyes hölgyek, mindég elkísérhetik kegyedet ha színházba, vagy koncertre akar menni — szólt az ur — hogy Daissyt viszi-e vagy nem az ön dolga.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

Az udvar Budán.

Budapest. máj, 15. (Saját tudós. távirata.)

Az udvartartás tegnap meg érkezett a fővárosba, hogy a felmerült nagyfontosságú kérdések felől a Felső körünkben értesülhessen s itt egyszerűsmint kifogja hallgatni az ellenzéki vezérférfiakat is. A felség és Ottó Főherczeg hétfőn fog-nak érkezni Pozsonybul.

Arviz Bécsben.

Bécs. máj, 15. (Saját tudósítónk táv.)

Bécs nagy árviz fenyeget s különösen a Wien folyó mentén Bécs alatt fekvő községek forognak veszedelemben.

Nagy sikasztás.

Budapest. máj, 15. (Saját tudós távirata.)

Milkovszky János lemergh helytartósági szám-tiszt huszezer forintnyi csalásk övetett el s Budapestre szökött. Ma reggel a detektívek el is csípték egy orpheumi énekesnő lakásán szekrénybe zárva.

A párisi katasztrófa oka.

Páris, május 14 (Saját tud. távirata.)

Ma este megállapították, hogy kit terhel a párisi jótékony bazárban történt katasztrófa miatt a felelősség. A kinematographnál alkalmazott Bellac nevű egyén bevallotta, hogy ő minthogy a készülék lámpájában nem volt elég anyag egy aetherrel telt edényt vett elő, hogy a lámpát megtöltse és kérte Bagaschoff nevű segédjét, hogy világot gyújtson. Bagaschoff gyufát gyújtott, az aether gázak is tüzet fogván, meggyújtván az egész edény tartalmát a kinematograph fedelet meggyújtotta és ezzel a tűz óriási sebességgel terjedt tovább. Bellac és Bagaschoffo egyelőre szabadlábon hagyják.

Páris, május 14. (Saját tud. távirata.)

Aunale herczeg holtteste tegnap este 9 óra 14 perczkor ideérkezett és a Madelaine templomba szállították.

Békés háboru.

A porta nem nagyon siet a békeközvetítő hatalmak jegyzékére válaszolni. Hiába nagyot fordult a világ! Ismát a félhold kerekedett felül, sápadt fénye még egyszer felragyogott! Egy győzelmes hadjárat mögött áll, tehát ő diktálja a békét. Most, hogy ilyen szerencsésen kieviczkelt a már-már tragikusra hajló bonyodal-makból, a harcsteren elért előnyt ki is akarja használni. Nemcsak a krétai kérdést véli véglegesen rendezni, hanem még a Tessiáliában is szűkebb határok

közé szorítani a görögöket, s addig is, míg a hadikárpottlást Görögországtól megkapná, (ugy mint a poroszok tettek 1871-ben a francziákkal) mintegy zálogul megszállva tartja a meghódított Thessaliát, melynek új politikája kormányzatot is adott. A porta eme terveire utal a választással való habozása és a még most is tartó csapatszallítások.

A fegyverszünet máig sincs megkötve s így történt, hogy a háboru Epiruszban újra megindult, s Preveza és Nikápoly ostroma szárazon és vizen is folyik. Krétából az a fontos hír érkezik, hogy a görög csapatokat más hajókra szállították. Ezzel a legtöbb nehézsége van elhárítva a békés megegyezésnek. Most már igazán a portán a sor.

Legújabb távirataink a következők:

A hatalmak tiltakozása.

Athén, május 15 (Saját tud. távirata.) Hire jár, hogy a nagykövetek a görög kormányznál az epirusi hadműveletek miatt tiltakoztak. A görög kormány azt válaszolta, hogy nem köteles beszünttetni a had műveleteket, mivel a törökök a fegyverszünetet még nem fogadták el.

A görög főhadi szálláson.

Athén, máj. 15. (Saj. tud. táv.) Domokosból jelentik: A törökök Pharsalus irányában visszavonultak, 1200 görögöt és 250 Gabaldistát várnak. Erősítésül, Apemdemri és Tsamidiben görög hadállásokat létesítenek. A csapatok egyrésze békét óhajt, a másik rész azonban a döntő ütközetet sürgeti. Konstantin trónörökös nem távozik Domokosból.

Egyiptom és a háboru.

Páris, május 15. (Saját tud. távirata.) Havas ügynökség jelenti Athenből, hogy a Hadszi Daudi társaság tulajdnát képező elfogott hajón levő tisztek és katonák azt vallják, hogy Phasosba szándékoztak indulni, hogy az ottani egyiptomi helyőrséget felváltsák. Azt nem tudták, hogy hajójuk ostromzár alatt áll. Mihelyt megállapítható lesz, hogy ezek a katonák csakugyan Egyiptomiak, az a kérdés merül fel, hogy Egyiptom hadviselő államnak tekintssék-e a minnek a föltevésére egyébiránt Egyiptom már akkor alkalmat szolgáltatott, midőn a hadüzenet óta az egyiptomi konzulokat nem ismerte el.

A krétai csapatok hazatérése.

London, május 15. (Saját tud. táv.) Times jelenti Kaneából. Miután minden akadály elhárult a görög csapatokat tegnap déiben hajókra szállították.

A háboru sebesültjei.

Athen, május 15. (Saját tud. távirata.) Epirus partjain két hajó jelent meg, hogy a sebesülteket fölvegye. A nyugati hajóraj 2000 asszonyt és gyermeket tett partra, kiket Epirus partján megtámadtak.

KÖZGAZDASÁG.

Hogyan üzzük el a vakondot a kerti ágyról.

Erre nézve egy praktikus kertész a következőket írja: Melegágyaimat minden évben rendszeren összebolygatta a vakond. Mivel azonban a vakond télen és kora tavasszal nem ás vízszintes meneteket közvetlen a föld színe alatt, hanem rendszeren csak a mélységből egyenesen feltör, azért azt a kis gonosztevőt nem

lehetett fogóvással kézrekeríteni. Más szerhez kellett tehát folyamodnom.

A petroleumba áztatott rongyokkal ezélt nem értem, míg a karbolsav csak addig használt, míg eső nem jött, sőt már erős öntözésnél is elveszté tulajdonságait. Végre a gyógytárban egynehány krajezárért ugynevezett büdös szarvasszarv olajat (oleum animale foetidum) vettem, mely fekete olajszerű anyag, s igen kellemetlen büzt áraszt.

Ebből az olajból egy pár cseppet rongyra csöpögtettem és beletömtem a vakond menseibe és melegágyam megszabadult ezen elenségtől. A mióta ezt az eljárást ismételttem, melegágyaim soha sem szenvedtek kárt a vakond turásairól. Ugyanez olaj kitünő szolgálatot tett a vízi poczok irtásánál is, mely ezen olaj kellemetlen szagától szintén elüzetett.

Der praktische Landwirth.

Védekezés a gümőkör ellen a külföldön

A gümőkör az emberi betegségek legelterjedtebbjei közé tartozik korunkban, kivált a városi lakosság körében, mely ezen betegség fertőzésének leginkább ki van téve s a legtöbb áldozatát a gyermekek közül szedi, a kit azt a gümőkörös tehének tejével szerzik meg. Ha egyéb ok nem volna is a gümőkör elleni védekezésre, ez is elegendő volna arra, hogy ezen a téren az államhatalom segítő keze igénybe vétessék. De a gazdát azért is közelről érinti e kérdés, mert a gümőkörös állatok nemcsak a tejtermelés tekintetében apasztják a gazda jövedelmét, hanem az ily állatok husa sem élvezhető és megsemmisítetik, a tulajdonosnak ezáltal kárt okozván. Eddig a gümőkör elleni védekezés igen nehéz volt.

Ma azonban a tuberkulium-oltás oly diagnosztikai eszközt képez, amelylyel e betegséget az élő állatokban kimutatni lehet s így azok megsemmisítésével a baj továbbterjedése is meggátolható. Ezen alapszanak a franciaországi és belgiumi 1895. évi törvények, melyek a gümőkörös, a gümőkörögyanus és a fertőzösgyanus állatok kipusztítását a tulajdonosoknak adott körtalanítással eszközözi. Ezzel a tulajdonosokat ösztönzi arra, hogy gyanus állataikat maguk bejelentsék és hogy a hatóság azokat kiirhassa, a baj terjedését meggátolhassa. Magyarországon kivált a külföldi állatfajták importálása óta a gümőkör rohamosan terjed a szarvasmarhák között, de terjed az emberek között is.

Itt volna az ideje, hogy a kormány tegyen valamit, ugy amint a szakemberek már sürgetik. Persze ez pénzbe kerülne. Az 1896. évi állategészségügyi évkönyv szerint Magyarországon azon évben a levágott szarvasmarhák közül 947 drb koboztatott el, a hatóság által kiirtatott 1122 drb állat, ha ez mind gümőkörös lett volna, összesen 2069 darab, vagyis az összes levágott szarvasmarhák 0.40%-át teszi ki, ha ezt egy harmaddal még növelve 0.60%-ot vesszük körtalanítandó gümőkörös állatnak ez az államnak körülbelül 300 ezer forintjába kerülne. De csak az első évben, mert a folytonos irtás később jelentékenyen csökkentené ezt a számot. Kérdjük a közegészségügyi és a nemzeti jövedelem nem éri-e meg ezt az áldozatot?

SZERKESZTŐI POSTA.

Dr. Gyémánt Jenőnek. Helyben. Köszönjük az elismerést, amelyben eddig bizony nem igen volt részünk. Pedig amint a polgármester választásból nem esináltunk vallási kérdést, nem tesszük azt máskor sem és nem tesszük a jövőben sem, mikor a város érdekéről, a társadalom békéjéről, egyszóval mikor a közjóról van szó. Lapunk programjának egyik sarkalatos pontja: a katolikusok jogainak, érdekének védelme minden téren, de a városok jogainak esorbitása nélkül. Nem üzzük sportszerűen a protestánsok vagy zsidók támadását, bár nekünk eleget kell szenvednünk nem egy oldalról. A közügyek szolgálatában szívesen fogunk kezét bármilyen vallású polgártársainkkal, De ha megtámadtatunk nem tűrjük szó nélkül bárhonnét jöjjön is a támadás. Még egyszer köszönjük az elismerést. Az előjelek azt mutatják, hogy nem messz evan az idő, mikor megértik a mi becsületes törekvésünket.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Bérlet 13-ik szám.

Bérlet 13-ik szám.

Páratlan.

Páratlan.

Nagyvárad, 1897. évi május 16-án,
az arad-nagyvárad-i színtársulat által.

Két előadás.

Délután fél 4 órakor, félhelyárakkal:

A KÉT ÁRVA.

Színmű.

Kezdeté délután 4 órakor, vége 6-kor.

Legújabb fővárosi életkép!

Este fél 8 órakor rendes helyárakkal:

Másodszor:

A VIGÉCZEK.

Fővárosi életkép dalokkal.

SZEMÉLYEK:

Müller Sebestyén, fűszerkereskedő	—	Czakó Vilmos.
Szidi } leányai	— — — —	Mészáros Giza.
Gizi	— — — —	Rontai Boriska.
Csuka Dénes, budapesti nagykereskedő	—	Bács Károly.
Alfréd, fia	— — — —	Balla Imre.
Kónyai Manó	— — — —	Tompa Kálmán.
Berzsenyi Győző	— — — —	Szendrey Mihály.
Abelesz Samu	— — — —	Kövessy Albert.
Czakó Viktor	— — — —	Pesti Kálmán.
Griffi Szaniszló, segéd Müllernél	—	Heggyesi Gyula.
Lengei Fáni, trafikos leány	—	Amou Margit.
Melanie, Abelesz felesége	—	Tolnainé.
Pásztori Jenő, könyvvezető Müllernél	—	Keszler Ede.
Egy olasz énekes	— — — —	Déri Jenő.

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

Holnap hétfőn, 1897. évi május hó 17-én.

A KIRÁLY HÁZASODIK.

Történelmi vígjáték.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Eladó fogat.

Egy teljesen felszerelt uri egyes fogat Sztaroveszki-utcza 38. sz. a.

Eladó. 161 1-1

Nagyvárad legszebb nyári-mulatóhelye.

Van szereresém a t. közönség b. tudomására hozni, hogy a **Kálvária hegy** alatt levő

„Hegyaljához” címzett

pompás, üde levegőjű, árnyas

nyári mulató-helyiségemet

teljesen berendezve, a kellemes szórakozni vágyó közönségnek rendelkezésére bocsátottam.

A fedett üveges, tágas terraszszal ellátott terem bármily időjárás esetén alkalmas tartózkodást nyújt.

Jól gondozott

tekepályák.

Időnkint

katona-zene.

Állandóan pedig **Dula Miklós cigányzenekara** nyujtanak szórakozást.

Izléses ételek, kiténő italok és pontos kiszolgálással igyekezem t. vendégeim megelégedését kiérdemelni.

Kiváló tisztelettel

KÁRGER SÁNDOR,

162 nyári-vendéglő tulajdonos. 1-0

Csak május 31-ig tart.

Csak május 31-éig tart a hatóságilag engedélyezett végeladás.

Hol? Hol?

STERN LAJOS

üzletében.

Aki minden vásárlásnál legalább 40 százalékot szándékszik megtakarítani úgy saját érdekében áll szükségletét nállam fedezni u. m.

férfi, női és gyermek cipőkben kalapok, ingek

valamint mindennemű férfi divat árukban rendkívül leszállított árak mellett beszerezhető.

107-15-20 A n. érdemű közönség b. figyelmét a hatóságilag engedélyezett végeladásra tisztelettel felhívja:

Stern Lajos, Nagyvárad, Bémer-tér.

Férfidivat-árak meglepő olcsó áron.

Van szerencsém a t. vevőimet és a n. é. közönséget értesíteni, hogy a mostani időszakra

Vászon, divat-kelme üzletemben

Nap- és esőernyők

nagy választékban.

Fiu és leányka kész kis ruhákat legújabb kivitelben.

Agyterítők, függönyök, szőnyegek, elegáns kiállítású férfi, fehér és színes elejű nyári

ingek, gallérok, kézelők, szép és olcsó nyakkendők, harisnyák, nyári keztyűk stb.

És e szakmába vágó cikkekkel a legjutányosabb árakban és kitűnő minőségben t. pártfogásába ajánlani.

127 4-6

BECZKAY LAJOS.

A Sztojcai gyógy- és borvíz

a legszénsavdusabb alkalikus sós ásványvizekhez tartozik, s szerencsés összetételénél fogva egyenlő az

Emsi és Gleichenbergi vizekkel.

Dr. PORJESZ ZSIGMOND egyetemi tanár ur

véleménye szerint a Sztojcai víz rövid idő alatt a cukorbetegségek speciális gyógyszere lesz. — Gyomorhajoknál, gége, tüdő, rekedtség, köhögés, hurut- és májhajoknál, köszvény és női hajoknál csodás hatású szernek bizonyult.

Olcsóságánál fogja asztali italnak — borral vagy gyümölcszörppel vegyítve — nagyon ajánlatos.

Főraktár Nagyvárad és Biharmegye részére

KADÁR és KISS czégnél

NAGYVÁRADON.

Főtisztelendő urak részére szövetekből nagy raktárt tartok.

Elegáns szabású férfi-öltönyök

esakis

BAUM J. S. férfiszabó üzletében

Nagyváradon, Kossuth-utcza, Mezey-ház.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a tavaszi és nyári évad alkalmával

bel- és külföldi ruhaszöveteim

már megérkeztek és nagy választékban vannak raktáron. Egyszeremind értesitem a n. é. közönséget, hogy a nálam megrendelt öltönyök szabását magam végzem és saját felügyeletem alatt készülnek. A legolesőbb és gyors kiszolgálást előre is biztosítva, maradtam

288 15-11

kiváló tisztelettel

BAUM J. S.

Egy férfi-öltöny brassói szövetből finom kiállításban 25 ft.

Tisztán kezelt, természetes

Hegyi borok!

Nagyobb, kedvező bevásárlásaim folytán ajánlok:

Kitűnő asztali ó-bor . . . . . 30 kr.

100 liter 21 forint.

Magyarádi bor, literje . . . . . 38 »

Magyarádi ó-bor » . . . . . 40 »

Magyarádi ó-bor I. » . . . . . 46 »

Ménesi veres bor » . . . . . 44 »

1885. évi ménesi veres bor . . . . . 64 »

Mindennemű üvegelt csemege-, aszu- és pezsgőborok a legolesőbb árban.

A „Baross-forrás“

székelyföld legszénsavdusabb savanyuvízének főraktára.

Az árak rendkívül olcsók!

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettek.

147 2-3

Kiváló tisztelettel

Mertz Nándor,

Nagyvárad, N.-Körös-utcza, Mertz-ház.

Telefon összeköttetés.

Értesítés!

„A menyasszonyhoz“

A mostanában szokásos szenzatiós hirdetéseket mellőzve, melyeknek nagy része a közönség félrevezetésére szolgál, sokat igérni, keveset adni.

Emléklombok

füzve 40 kr., vászonkötés 1 ft, bőr imitációban 80 kr.

A díszesen kiállított füzet tartalma:

A biboros-püspök jól talált arczképe.

I. RÉSZ.

Az aranymisés bibornok élete és működése.

Üdvözlő dal. A bibornok aranymisése, Schlauch bibornok életrajza. Epizódok az aranymisés bibornok életéből. Fényképek az ünnepeltől. Schlauch bibornok beszédei. Schlauch bibornok mint tudós. A püspöki helynök körlevele a bibornok jubileumáról

II. RÉSZ.

Kitüntetések, ajándékok, tisztelgések, sürgönyök és levelek.

A pápa levele és ajándéka. A király levele. Tisztelgések. Sürgönyök és levelek.

III. RÉSZ.

Az aranymise és megünneplése.

Az áldozat bemutatása és a prédikáció. A bibornok adományai. Ebéd a bibornoknál. A plébániák tisztelgése. Újabb üdvözlő levelek és táviratok. Ünnepelek. Irodalom.

Kapható: Ungár Jenő, Pauker Dániel és Kiss Dávid kereskedőknél, valamint a

Szent-László könyvnyomdában NAGYVÁRADON, Apáca-utcza 3.

Fröhlich József

méz- és viaszáru-üzlete
Nagyváradon.

Ajánlom a Főt. kath. Plébános urak b. figyelmébe kitűző minőségben és az egyház rendeletei szerint **valódi tiszta méhviasz- ből** készített templomi és egyéb viaszgyertyáimat.

Elsőrendű valódi tiszta oltár-méhviaszgyertya 1 kg. 3 frt
Elsőrendű husvéti-méhviaszgyertya 1 kg. 2 frt 60 kr.
Sárga oltári-méhviaszgyertya a nagyheti egyházi szertartáshoz és gyászistentiszteletekhez 1 kg. 2 frt 20 kr.

Másodrendű méhviaszgyertya 1 kg. 2 frt.

Műviaszgyertya 1 kg. 1 frt 60 kr.

Gyújtó viaszgyertya, nem csepegtet, 1 drb 10 kr
1 kg. 2 frt.

Finom tömjén 1 kg. 1 frt 20 kr.

Részletes árjegyzékkel kívánatra — bérmentve szolgállok. — Bármely fajta viaszgyertyámat, 5 kilogramm mennyiségtől kezdve bármely postaállomásra díjmentesen csomagolva bérmentve szállítom.

Czégem számos előkelő kitüntetéssel és elismerő levéllel rendelkezik.

Teljes tisztelettel

Fröhlich József.

121-5-6

50%-al olcsóbb mint bárhol minden cikk félárban kapható.

A r a k t á r
magnagyobbítva.

50%
engedmény
hol

50%
engedmény

függöny
ágy garnitur

paplan, madra
flanettakarók.

damast áruk, chiffon, creton,
creas és rumburgivászon.

50%-al olcsóbb mint bárhol minden cikk félárban kapható.

Nagy raktár
magnagyobbítva

50%
engedmény
hol

Rövidárúk

szövetek,

karton, szaten,
delain, batiszt,

Pique, minden színben
csipke, harisnya
és ezer fel nem sorolható cikkek.

50%

engedmény

Ujdonságok

Tavaaszi idényre

bécsi és párizsi különlegességek

csódtömegekből 50 százalék

kiárúsítási engedmény 50%

Markovits Mór

parti és csódtömögáruházában

Ujdonságok félárban.

Nagy pénz megtakarítás,

melyről a m. t. vevőközönség meggyőző

50 százalék
engedmény.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget tisztelettel értesíteni hogy a

FÉLIX-FÜRDŐT

a 37-ik gyalogezred zenekara és a magyar-pécskai Dankó Kálmán cigány zenekara közreműködése mellett

vasárnap, május hó 16-án

esős idő esetén is

táncmulatsággal megnyitom.

Az elegánsul berendezett lakószobák, kád- és tükörfürdők, séta-utak, továbbá a Félix-fürdő elismert jó konyhája és pinczéje készen várja a legkülönbözőbb igényű vendégeket.

Gyors és pontos kiszolgálás, mérsékelt ár által igyekezni fogok t. vendégeimet teljesen kielégíteni.

Kiváló tisztelettel

Kernáts János,

bérlő.

87-9-10

BAUER VIKTOR

ezelőtt

Knoll Pál kefekötő-üzlete Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Ajánlja dusan berendezett saját készítményü

Kefe és meszelő esetjeit,

fodrásznak való cikkek,

henger- haj és bajusz-kefék.

Legfinomabb

ruha és fogkefék.

Legjutányosabb beszerzési forrása nagyban és kicsinyben minden e szakmába vágó cikkeknek.

Legjobb minőségü

kőműves meszelők, bartvisok és kefeseprök.

Kocsi- és Closet mosó-kefék.

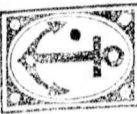
Padló fényező kefék,

fürdő és kádmosó kefék.

Megrendelések gyorsan és pontosan teljesítetnek.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves házi készítésű ellenállt az idő megpróbáltatásainak, mert már több mint 27 év óta megvizsgált, fajdalomszillapító bedörzsöléseként alkalmazatik közönségek által, tagszorgalmával és megbírással az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakorlatban rendelkeztek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorlati Horgony-Pain-Expeller, melynek egy háztartásban sem kellene hiányoznia, 40 kr., 70 kr. és 1 ft. üvegekben árban mindenütt megvásárolható. Ezen kivétel nélkül mindenütt megvásárolható. Ezen kivétel nélkül mindenütt megvásárolható. Ezen kivétel nélkül mindenütt megvásárolható.

Egyedüli raktár NOBLES & HOARE angol kocsilack-gyárnak.

BERKES BERTALAN kizárólagos festék és lack-kereskedése Nagyvárad, Zöldfa-utca 33.

ajánlja világos kenceit (firmis.) legfinomabb gyorsan száradó saját készítményü olajfestéket, mindennemü angol kocsi-lackjait, valamint copál, damár, vas- és börlackot, nemkülönben összes legjobb gyártmányu borostyán szoba-lackot, enyvek, schellak és mindennemü esetek nagy választékban, pontos kiszolgálás és legolcsóbb árban.

Van szerencsém továbbá a t. vevőközönségnek becses figyelmét felkérni

100 15-20

saját gyártmányu spiritus borostyán-lackjaimra,

a mely az eddigi összes gyártmányt gyors száradása, szép fénye és tartósága által fölülmulja, a melyet kezeim közt levő, az ország minden részéből érkező rendelmények és bizonyítványokkal bizonyíthatok.

Vidéki rendelmények postán vagy vaspályán pontosan és hibátlanul teljesítetnek.

Egyedüli raktára zürichi parket-fenyőmáznak.

A legjobb tisztító-szerek.

Szandicz Adolf áruházának

végkiárusítása.

Miután üzletemet teljesen új alapon rendezem be, *folyó hó 22-től kezdve* hatóságilag engedélyezett

VÉGELADÁST

rendezek.

Ez alkalommal az összes raktáron levő áruk a **beszerzési áron alul** adatnak el u. m. szövetek, vászon és fehérneműek, férfidivat-cikkek, nap- és esőernyők stb. stb.

Midőn ezen alkalomra a n. é. közönség szives figyelmét felhívom maradok

Kiváló tisztelettel

Szandicz Adolf

139-8-10

Legújabbán beérkezett Francia és angol ruhaszövetek óriási választékban.

Meddig a készlet tart.

Meddig a készlet tart.

Kérem a czimre vigyázni! Kérem a czimre vigyázni!

Nagy kiárúsítás!

Szenzációs olcsóságok!

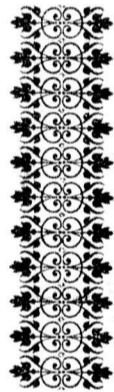
Szenzációs olcsóságok!

M Á R K U S Z J Ó Z S E F

központi női felöltők áruháza

Nagyvárad, Zöldfa-utca (Kohn Emánuel ház.) **Női felöltők és gallérok félárban.** **Mosó kelmék:**

1 mtr. jó mosó creton	—17 kr.
1 mtr. jó mosó francia toil	—20 kr.
1 mtr. atlasz saten minden színben	—25 kr.
1 mtr. atlasz saten francia	—32 kr.
1 mtr. finom delain	—45 kr.
1 mtr. francia delain	—52 kr.
1 mtr. szerb vászon	—22 kr.
1 Egész uj selyem Ramázsé illatos	—60 kr.

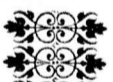

Női ruha kelmék:

1 teljes ruhára való kelme	1.75 kr.
1 teljes ruhára tiszta gyapju kelme	1.90 kr.
1 teljes ruhára gyönyörű mintázott	2.40 kr.
1 métr. 120 széles valódi angol imitáció	—38 kr.
1 métr. 120 széles angol moher	—75 kr.
1 métr. 120 széles legujabb	—40 kr.
Ruha diszek nagy választékban.	
1 mtr. mintázott selyem minden színben	—65 kr.
1 mtr. sima ottoma minden színben	—80 kr.

H o z z á v a l ó k:

1 mtr. foulard	—12 kr.		1 mtr. lószőr	—24 kr.
1 mtr. harang	—13 kr.		1 mtr. atlasz saten bélésnek	—25 kr.

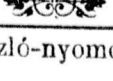
Saját készítményi matraccok és paplanok:

1 kitűnő madrácz három színben	5.— kr.		1 két személyes atlasz Caschmir paplan 4.50 krtól 5.-frtig.	
1 két személyes karton paplan	2.— kr.		1 selyem takaró	150 kr.
1 két személyes Rüsck (pápi) paplan	2.30 kr.		1 két személyes selyem paplan minden színben 6.50 kr.	
1 kétszemélyes Caschmir paplan finom 3.50 krtól 4.-frtig.			1/4 Egész nagy szmirnai szőnyegek fél árban	—

Vászon-, schiffon- és kreton-árak.

1 vég Rumburgi vászon ezelőtt . 7 frt most	3.50 kr.		1 vég naturel kitűnő jó ezelőtt . . 10.— most	5.50 kr.
1 vég Irhoni vászon ezelőtt . . 8 frt most	4.20 kr.		1 vég Creász ezelőtt	9.— most 4.50 kr.
1 vég 1/4 kit. lepedő vászon ezelőtt	8 frt most		1 kész lepedő varás nélkül ezelőtt	2.20 most 1.10 kr.
1 vég Schiffon ezelőtt	8 frt most		1 mtr. nangin párnatoknak való	—18 kr.

Női fehérneműek:

1 drb női vászon ing	—65 kr.	
1 drb női schiffon ing	—75 kr.	
1 drb női naturel kitűnő	—94 kr.	
7 drb női corsetta	—70 kr.	
1 drb diszes himzéssel	1.— kr.	
1 drb alsó szoknya himzett fodorral	2.50 kr.	
1 drb Lüsztter sai szoknya nagyon olcsó		

Férfi fehérneműek:

1 drb ing jó minőség	1.— kr.
1 drb ing kitűnő jó	1.30 kr.
1 tuczat gallér	1.80 kr.
1 pár manzsetta	—30 kr.
1 drb lábaváló	—60 kr.
1 drb magánkötő nyakkendő	—40 kr.
3 pár fegyházban kötött harisnya	—90 kr.